

LETO XXXVI / ŠTEVILKA 1, JANUAR 2004 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 500 TOLARJEV

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

**DRŽAVNO
PRVENSTVO
GOZDARJEV SLOVENIJE**

- 1 • Tek se je pričel •
2 • Tekalčice pred startom •
3 • Tekalški vzpon pred Črnim vrhom •
4 • Najboljši med starejšimi veleslalomisti je bil Franc Plešec (Koroško gozdarsko društvo) •
5 • Najboljši med mlajšimi veleslalomisti Milan Golob (Koroško gozdarsko društvo) •
6 • Najhitrejša med tekačicami Suzana Andrejc (Koroško gozdarsko društvo) •
7 • Najhitrejši tekači v srednjem starostnem razredu - najhitrejši med njimi je bil Hinko Andrejc (Koroško gozdarsko društvo) •
Foto Gorazd Mlinšek

U V O D N I K

POSLOVNI NAČRT – GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC, d. d. 2004

V delniški družbi GOZDNO GOSPODARSTVO Slovenj Gradec smo v preteklih letih uspešno sanirali podjetje in pred nami je obdobje nenehnega izboljševanja poslovanja podjetja. Proces, ki bo najmanj toliko zahteven kot sanacija podjetja v preteklosti, saj zahteva ogromno znanja, vztrajnosti in inovativnosti. Vstop Slovenije v Evropsko skupnost je priložnost za tržne povezave na področju žaganega lesa in servisnih storitev s sosednjimi državami, in sicer v smislu intenzivnejše prodaje na tržišče Evropske unije ter posredovanja med EU in državami bivše Jugoslavije. Vsekakor bo povezava z EU povzročila tudi lažji vstop dobro organiziranih in sodobno opremljenih gozdarskih in lesnopredelovalnih podjetij na naše tržišče. Pričakujemo večje povpraševanje po oblem lesu s strani večjih lesnopredelovalnih obratov iz sosednje Avstrije.

V procesu nenehnega izboljševanja podjetja bomo izkoristili notranje rezerve. Povečali bomo produktivnost celotnega podjetja in s tehnološko posodobitvijo primarne predelave lesa na lokaciji v Otiškem vrhu povečali produkcijo žaganega lesa za 60 %. Upravljanje podjetja bomo v večji meri kot doslej decentralizirali; s tem več odgovornosti in pristojnosti prenašamo na srednji management z namenom doseganja večje motivacije srednjega vodstvenega kadra. Organizacijsko strukturo podjetja bomo iz funkcijske preoblikovali v produktno obliko. S tem bomo več pozornosti namenili našim izdelkom in storitvam ter jih prilagajali njihovim porabnikom. Informacijski sistem bomo posodobili in prilagodili novim razmeram v podjetju ter tako poenostavili spremljanje podatkov in dosegli natančnejše, preglednejše in hitrejše spremljanje poslovanja.

Začetek proizvodnje na novi žagalnici predvidevamo v prvih dveh mesecih v letu 2004.

Tudi v letošnjem letu, zaradi povečane količine lesa v Evropi, ki so posledice kalamitet in ujm v letu 2003, cene gozdno-lesnih proizvodov ne bodo sledile cenam in stroškom, ki nastajajo v gozdarstvu in primarni predelavi; predvsem stroškom dela in energije, ki sta dve odločujoči stroškovni postavki v družbi. V gospodarskem načrtu nam ni uspelo uveljaviti vseh sprejetih kratkoročnih ciljev, predvsem kar se tiče donosnosti kapitala. Koriščenje notranjih rezerv, v smislu boljšega upravljanja z zaposlenimi, kapitalom in opremo, zmanjšanje višine stroškov,

ustreznejša organizacija in kadrovska zasedba pa pomenijo priložnost za izboljšanje poslovanja. Smo v fazi investiranja, ki ji nedvomno sledijo težave ob zagonu, zato je še posebej pomembno, da ustvarimo pogoje za stabilno poslovanje v okviru obstoječih dejavnosti.

Servisno dejavnost, ki v podjetju veže vsaj 20 % kapitala, bomo v letošnjem letu izločili iz družbe z najemom, odprodajo ali povezavo z drugimi partnerji.

V letu 2004 bomo posekali in prodali ca 52.000 m³ gozdnih sortimentov iz državnih gozdov, kar predstavlja 7 % proizvodnje v gozdovih v RS in 2.500 m³ lesa na panju.

V Koroški regiji odkupujemo gozdne sortimente od drugih lastnikov gozdov. Letos načrtujemo odkup ca 18.000 m³ lesa, kar predstavlja 16 % delež.

Na žagi bomo v letošnjem letu razžagali 37.000 m³.

Opravili bomo prevoz 70.000 m³ gozdnih sortimentov, žaganega lesa in lesnih polizdelkov do skladišč in do kupcev. Prevoze opravljamo z lastnimi kamioni in z vključevanjem pogodbenih podizvajalcev.

Vzdržujemo in popravljamo pravilno in prevozno mehanizacijo za družbo. Vzdržujemo in popravljamo cestnomotorna vozila, traktorje, žičnice in drugo transportno opremo za trg. Projektiramo in montiramo gozdarske in gradbene žične naprave ter izdelujemo nadgradnje za gozdarske in gradbene kamione.

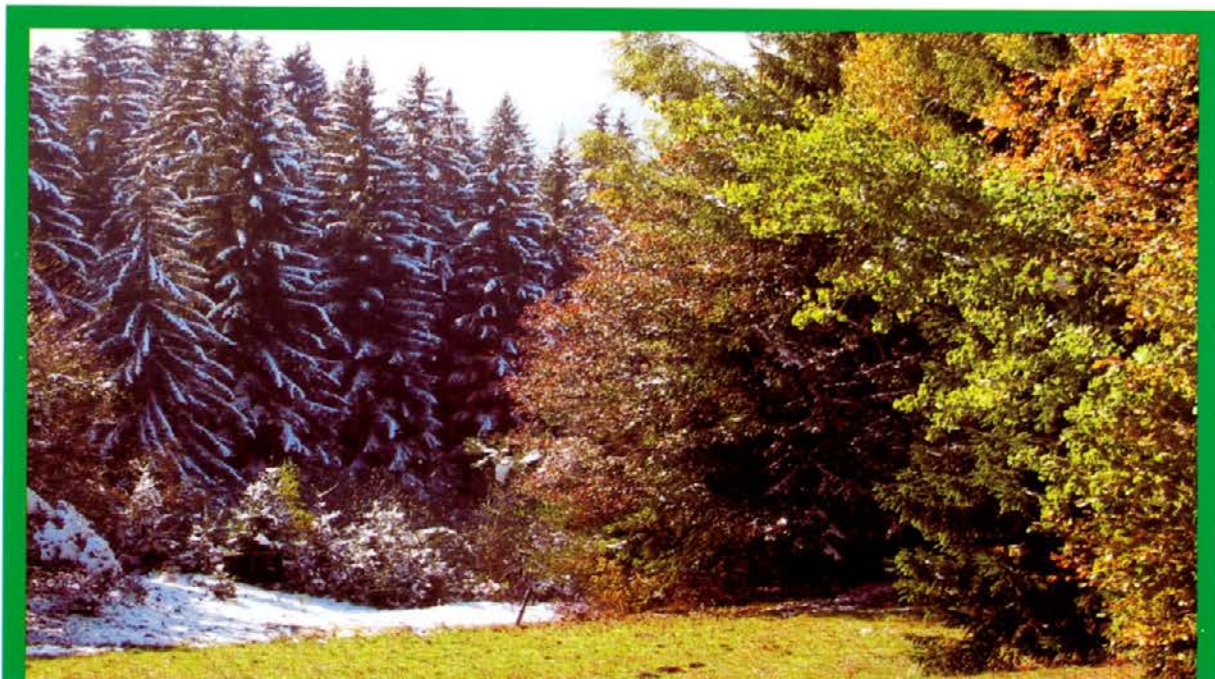
Ukvarjamo se tudi s trgovino na debelo in drobno z žaganim lesom, opremo za delo v gozdu in osebnimi zaščitnimi sredstvi, pravilno mehanizacijo, vrtnarsko opremo ter zaščitnimi sredstvi za varstvo gozdov.

Uspešnost družbe je odvisna od ljudi, znanja in dobre organizacije poslovanja, zato bomo z uvajanjem metode 20 K nadaljevali tudi v letošnjem letu. Metoda je prav gotovo primerno orodje za nenehno izboljševanje poslovanja podjetja in prepričani smo, da lahko postanemo odlično in v evropskem merilu konkurenčno podjetje.

Direktor

Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec d.d.

SILVO PRITRŽNIK, dipl.inž.gozdarstva

POSVETOVANJE KOROŠKEGA GOZDARSKEGA DRUŠTVA

KAREL ZAGORC, univ.dipl.inž.

Koroško gozdarsko društvo je skupaj z Zavodom za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec, 5. 12. 2003 pripravilo posvetovanje s temo Razvoj dejavnosti in varovanje narave med Kopami in Roglo. Posvetovanje je bilo načrtovano v programu rednih dejavnosti društva.

Na posvetovanjih seznanjamo člane društva z aktualnimi strokovnimi problemi in dogajanjem na našem območju. Predavatelji iz naših vrst in iz drugih strok nam dajejo širše in drugačne poglede o temah, ki jih obravnavamo. Na posvetih sprejemamo zaključke, ki nam služijo pri strokovnih odločitvah, z njimi pa seznanjamo tudi druge, ki jih le-ti zadevajo. Tako smo se že l. 1996 na občini v Mislinji pogovarjali o neuspešnem preprečevanju voženj z avtomobili in motorji med Pungartom in Ribniško kočo, predstavili funkcije gozdov na delavnici Regijski park Pohorje (1997), o zaraščanju Pohorja smo se pogovarjali z županoma občin Mislinja in Slovenj Gradec (1998) in čiščenje tudi izvedli, in obema županoma smo l. 1999 predstavili »našo« traso Pohorske ceste med Roglo in Kopami.

Na posvetovanje smo povabili župane iz občin, ki segajo v ta teritorij, predstavnike turističnih središč Kope in Rogla, Zavoda za varstvo narave, regijske razvojne agencije in Forum za Pohorje. Z njimi smo želeli obravnavati probleme, ki se pojavljajo pri varstvu narave in razvoju turizma na Pohorju, sprejeti napotila za ohranitev teh lepih predelov in pretehtati možnosti za prihodnji razvoj turističnih središč. Njihova udeležba je bila skromna.

Na posvetovanju so z referati sodelovali gozdarji, varstveniki narave iz Zavoda za varstvo narave iz Maribora in predstavniki Razvojne agencije Maribor. V referatih je bilo posredovano: prikaz nastanka krajskih tipov na grebenu Pohorja med Kopami in Roglo, funkcije gozdov, varstvo narave s poudarkom na projektu Natura 2000 in projekt kompleksnega razvoja Pohorja. ▲

RAZVOJ KRAJINE NA GREBENU POHORJA

KAREL ZAGORC, univ.dipl.inž.

Naravna podoba grebena Pohorja so bili smrekovi, bukovi in mešani gozdovi smreke, bukve in jelke. Le visoka barja Lovrenških jezer in Ribniškega jezera so prekinjala to monotonost.

Fužinarstvo in steklarstvo sta povzročila krčitev gozdov in nastanek krajine na grebenu Pohorja, v kateri so se v popolno skladnost zlili elementi naravne in kulturne krajine: visoka barja, gozdovi, pašniki in pašni gozdovi. Na zemljevidu v Hiltlovi knjigi Das Bachergebirge, iz l. 1893, je površina planj več kot 1000 ha. Krajina se je ohranjala brez večjih sprememb z gospodarjenjem z gozdovi, pašo in košnjo trave.

Med prvo in drugo svetovno vojno so zgradili planinske kočice pod Veliko Kopo, pod Malim Črnim vrhom Senjorjev dom in kočico pod Roglo. Po vojni so jih, ker so bile požgane, kmalu obnovili. Uredili so pašnike in posadili celo nasad jabolk mičurink na Pungartu, a se oboje ni obneslo.

Med drugo svetovno vojno in po njej so se dejavnosti, ki so do tedaj ohranjale pašnike in pašne gozdove, izvajale v majhnem obsegu in prišlo je do naglega zaraščanja teh površin. Med leti

1995 in 2001 so bila s strani Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec, Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, GG Slovenj Gradec, lastnikov Kavdek ter občin Mislinja in Slovenj Gradec opravljena čiščenja zaraslih površin na okrog 15 hektarih.

Po l. 1970 so se na Kopah, Rogli in pri Ribniški koči pričela razvijati turistična središča, ki jim je bila glavna dejavnost smučanje na urejenih smučiščih z žičnicami.

Kot posledica takega razvoja so nastali naslednji krajinski tipi: visoka barja z zaščitnim pasom dreves, planje in pašni gozdovi, gozd in krajina ob turističnih središčih. Krajine, ki jim opredelimo tudi funkcije gozdov, omogočajo razmišljanje o njihovem pomenu in ukrepih, s katerimi bi jih zavarovali in ohranili.

Visoka barja z zaščitnim pasom gozda ob Ribniškem in Lovrenških jezerih so ostala po človekovi dejavnosti skoraj nedotaknjena. Zaradi specifičnega in redkega biotopa imajo velik pomen in morajo biti deležna največje zaščite. Tu so bile ugotovljene predvsem naslednje funkcije, ki se v glavnem poja-

vljajo na vsej površini: hidrološka, varovalna, biotopska, raziskovalna, poučna, estetska in turistična. Ravnanje z njimi je omejeno zgolj na vzdrževanje obstoječih poti in razglednega stolpa na Lovrenških jezerih. Vse bi moralo biti prepuščeno naravnemu razvoju, prepovedan bi moral biti tudi lov.

Krajina planj in gozdov zavzema večji del grebena Pohorja med Kopami in Roglo. V nov ekosistem, ki je življenjski prostor nekaterih redkih ali ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, so se zlili elementi naravne in kulturne krajine, pašniki, pašni gozdovi in gozdovi. Krajina je zelo slikovita in zato privlačna za turizem in rekreacijo. Ker se zarašča, jo je potrebno umetno vzdrževati. Funkcije so večinoma prisotne na vsej površini: varovalna, biotopska, estetska, raziskovalna, poučna, turistična, rekreacijska in proizvodna. Ukrepi, ki bi jih izvajali, bi bili usmerjeni predvsem v ohranitev te krajine, kar bi dosegli s čiščenjem zaraslih površin, s pašo in košnjo. Lahko bi izvajali rekreacijske in turistične dejavnosti, kot jih že sedaj: izletništvo, planinarjenje, gorski tek, tek na smučeh, turno smučanje. S kar največjim občutkom

bi lahko opravili tudi neznatne posege v prostor. Tako bi bila prva naloga ohranitev biotopov in krajine, lahko pa bi bila izredno dragocena turistična ponudba. Vse dejavnosti bi morale biti zelo tankočutno načrtovane.

Gozd, ki obdaja ves greben Pohorja, je večinoma spremenjen mešan gozd smreke, bukve in jelke v čist smrekov gozd; tu se na vsej površini ali lokalno pojavljajo proizvodna, varovalna, hidrološka, biotopska, poučna in raziskovalna funkcija. Ob vsakem posegu bi morali presoditi, če funkcije ne bodo ogrožene.

Za krajino ob turističnih središčih je značilna prisotnost objektov in naprav, kot so hoteli, restavracije, vikend naselja, ceste, parkirišča, smučišča, žičnice, športna igrišča in druga infrastruktura. Zaradi pospeševanja turistične funkcije so postale druge vloge gozda manj pomembne in so ogrožene. Iz tega razloga bi morali ta krajinski tip omejiti in ga ne bi smeli širiti v druge krajine. Za posege znotraj tega krajinskega tipa pa bi tudi morali pridobiti soglasja lastnikov in drugih uporabnikov prostora.

Prepričan sem, da je prihod-

nost turističnih središč v večji pestrosti ponudbe in v obratovanju, ki ni omejeno le na tri ali štiri zimske mesece, ampak na vse leto. Zato je pomembno, da se ohranijo vsi krajinski tipi v sedanjem, približno uravnoteženem obsegu. Veliko pozitivnega vidim v sodelovanju med gozdarji, naravovarstveniki in turističnimi središči. Skupni, skrbno načrtovani posegi, bi koristili varstvu narave, gospodarjenju z gozdovi in razvoju turističnih središč. Take oblike sodelovanja bi bile npr. čiščenje planj, ki se zaraščajo, gradnja prometnic, ki hkrati služijo transportu lesa, ustrezno položene pa bi lahko služile kot sprehajalne in kolesarske poti, proge za tek na smučeh, obiskovalce pa bi usmerjale v kraje, kjer njihova prisotnost ni moteča. Gozdne in druge učne poti, ustrezno opremljene in bogate s kvalitetnimi informacijami, bi bile vsestransko koristne.

Sestopiti bi morali vsak s svojega vrha in skupaj narediti dobro delo.

Ob legalnih dejavnostih turističnih središč potekajo tudi nekatere samovoljne in škodljive, ki kvarijo izgled krajine in negativno vplivajo na funkcije gozda. Zaradi zaslužka ali zabave so vzeli stvari v svoje roke nekateri posamezniki; posledice so črne gradnje in vožnje z avtomobili, motorji in motornimi sanmi izven cest. Med negativne pojave sodijo tudi potepuški psi, ki vznemirjajo in preganjajo divjad. Posledice teh dejavnosti so razvrednotenje krajine, erozijski pojavi, motenje in ogrožanje prostoživečih živali in obiskovalcev pri njihovih dejavnostih. Nujno je, da se črne gradnje sanirajo (ne legalizirajo!) in druge dejavnosti prekinijo.

Temeljna opredelitev je, da moramo ohraniti najlepše in v naravovarstvenem pomenu najdragocenejše predele Pohorja, omogočiti obiskovalcem doživljanje narave ter nuditi turističnim središčem primerne možnosti za njihov razvoj. ▲

KOMUNIKACIJSKA PODPORA VARSTVA NARAVE IN PROJEKT KRAJINSKI PARK TOPLA

Zavod za gozdove Slovenije,
MILAN GOLOB, univ.dipl.inž., Območna enota Slovenj Gradec

Topla je ena naših najlepših in naravoslovno, pokrajinsko in etnološko najzanimivejših alpskih dolin v Sloveniji. Zaradi številnih naravnih lepot, izjemne kulturne krajine in ohranjene etnološke dediščine je skupaj z ovršjem Pece in obdajajočimi pobočji že od leta 1966 zavarovana kot naravna znamenitost in krajinski park (Uradni list SRS št. 32/1966).

Krajinski park Topla obsega celotno dolino Tople, po kateri teče potok Topla, Čofatijo in Mravlijo. Dolina leži med Čofatijevim vrhom in južnim ostenjem mogočne Pece z najvišjim vrhom 2126 m nad morjem na Kordeževi glavi. Celotno zavarovano področje je veliko približno 1350 ha. Dolina je bila poseljena že konec 16. stoletja. Poselitev predstavlja pet starih kmetij, ki že stoletja ohranjajo njeno podobo hkrati pa tudi podobo koroškega podeželja. Od spodaj navzgor si sledijo kmetije: **Burjak, Florin, Kordež, Fajmut** in najvišje, na 1120 m nad morjem še zadnja, **Končnik**. Zaradi svojstvenega načina gospodarjenja in preživljanja (samovzdrževanja) ima vsaka domačija več poslopij: hišo, skedenj, hleve in kaščo, ob potoku pa so včasih imele še mlin in žago.

Največja bisera doline sta ohranjena narava in raznolika kulturna dediščina. Tu se najde velika pestrost naravnih habitatov, ohranjenih gozdov, travnišč, gorskih trat, skališč, grmišč ... Območje je vrstno zelo

bogato, saj tu domuje veliko ogroženih in zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst. Prav zaradi tega se območje Tople upravičeno uvršča med predlagane lokalitete evropskega naravovarstvenega omrežja **NATURA 2000**. To mrežo že desetletje oblikuje Evropska unija. Vanjo bodo vključena posebej varovana območja unije, namen pa je ohranjanje biotske raznovrstnosti, in sicer tako da varuje naravne habitate ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, pomembnih za Evropsko unijo. Natura 2000 združuje in povezuje v celoto dva tipa območij, in sicer:

- posebna območja varstva (Special Protected Areas - SPA) so opredeljena po določilih Direktive o ohranjanju prostoživečih vrst ptic (79/409/EEC) in posebna ohranitvena območja (Special Areas of Conservation - SAC) so določena po Direktivi o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (92/43/EEC).

Opredeljevanje območij SPA in SAC poteka ločeno, območja sama pa se lahko tudi prekrivajo.

Lepota doline in naravovarstveni pomen tega dela Koroške nista ostala neuslišana pri predstavitvi predloga projekta »Krajinski park Topla« naravovarstvenikov Zavoda za RS za varstvo narave iz Maribora na uvodnih delavnicah naravovarstvenega programa »Komunikacijska podpora varstva narave« v Ljubljani.

Sektor za varstvo narave na Agenciji Republike Slovenije za okolje ter Komisija za izo-

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.
2380 Slovenj Gradec, Vorančev trg 1
zanj: direktor Silvo Pritrznik, univ.dipl.inž.gozd.
Telefon: 88/ 43-332, faks: 88/ 42-684
E-mail: viharunik@gg-sg.si

Odgovorna in glavna urednica: Ida Robnik
Uredniški odbor: Marlena Humek, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik, Ida Robnik in Brane Širnik
Lektorica: Marta Krejan
Likovna urednica in grafično oblikovanje: Marlena Humek

Priprava za tisk: Forma Hutter, Maribor
Tisk: ZIP CENTER, Ravne na Koroškem

Vse pravice pridržane,

© Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 2003.

Fotografije in teksti © avtorji

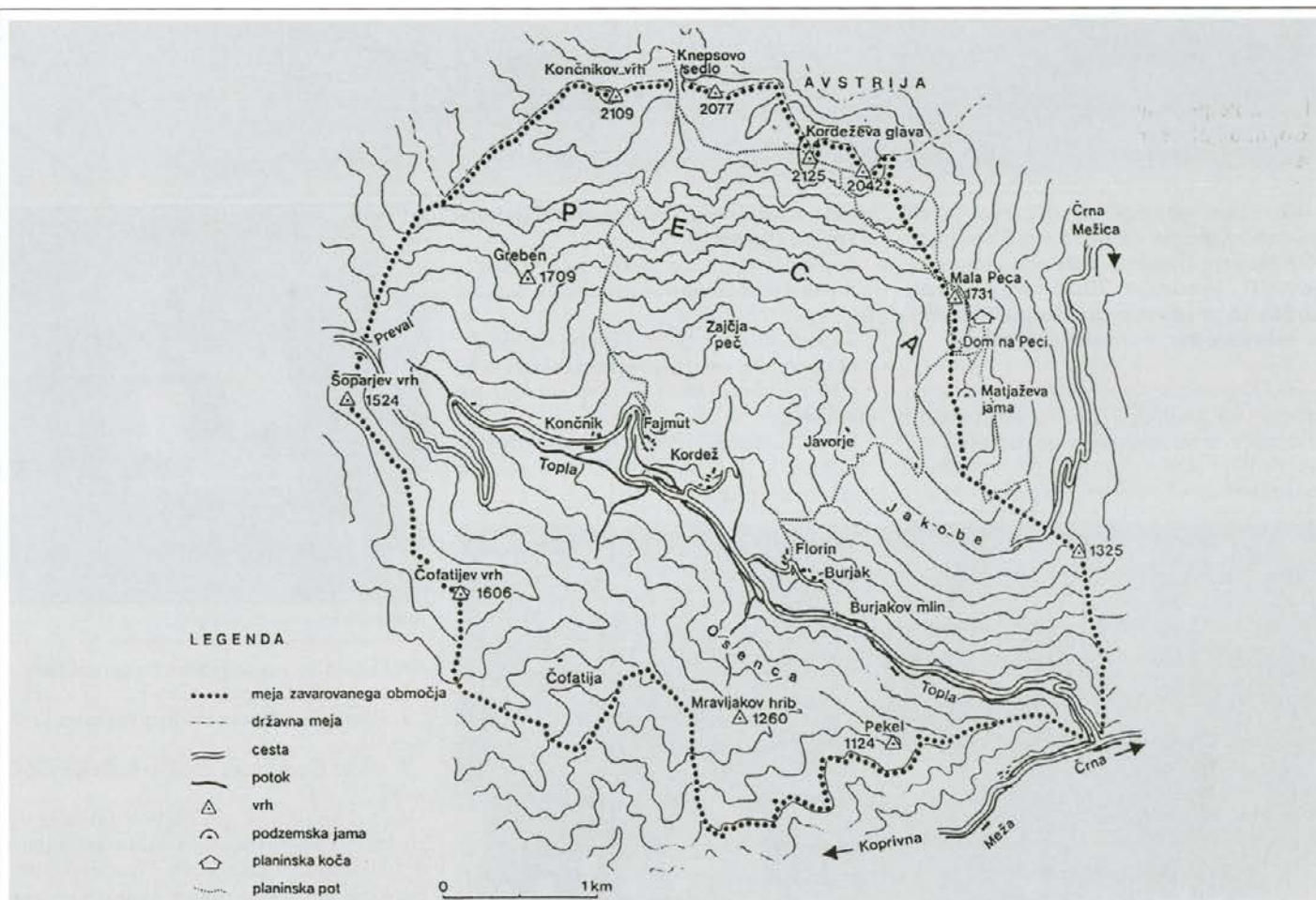
Oblikovalska zasnova Viharnika: Peter Vernik

Avtor naslovnice: Gorazd Mlinšek

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30.1.1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (točka tarifatne številke 3).

Toplani ob izviru Save Dolinke (Zelenci)

Pregledna karta krajinskega parka Topla

brazevanje in Komuniciranje pri Svetovni zvezi za ohranjanje narave (IUCN) sta v letu 2001 pripravila naravovarstveni program »Komunikacijska podpora varstvu narave«, ki poteka pod pokroviteljstvom nizozemske vlade oz. sklada MATRA. Glavni namen programa je vzpodbujanje in okrepitev naravovarstvene dejavnosti na regionalni ravni, s poudarkom na strategiji učinkovitega načrtnega komuniciranja in sodelovanja z zainteresiranimi javnostmi.

Tako je bil projekt z delovnim naslovom »Krajinski park Topla« izbran kot slovenski pilotni projekt omenjenega mednarodnega programa.

Glavni namen programa je s pomočjo izmenjave in medsebojnega usklajevanja mnenj, občutkov, idej in načrtov poiskati in oblikovati skupni model zavarovanega območja, ki bo ob ustreznem varovanju narave dejansko ponujal tudi nove razvojne priložnosti za domačine in širšo okolico. Izkušnje iz preteklosti niso najboljše; zavarovano območje je bilo najprej ustanovljeno skorajda brez sodelovanja domačinov, v

kasnejših letih in desetletjih pa od parka niti oni niti lokalna skupnost večinoma niso imeli nobene koristi.

Da se da s skupnimi močmi obrniti stvari na bolje in da je ohranjanje naravnih in kulturnih vrednot tega lepega koroškega konca naš skupni interes, je bil motiv za zasnovo že večkrat omenjenega projekta.

Projekt »Krajinski park Topla« je bil razdeljen na dve fazi:

1. faza

- razgovor z domačini iz Tople in bližnje okolice ter ostalimi interesnimi skupinami; namen: individualna analiza in posnetek mnenj, idej in načrtov posameznih interesnih skupin, ki se navezujejo na območje Tople;

- predstavljena delavnica za pripravo sporazuma o sodelovanju in osnutek razvojnega načrta;

namen: razprava in oblikovanje vsebin skupnega interesa, priprava sporazuma o sodelovanju, priprava smernic za izdelavo osnutka razvojnega načrta ter izbira skupine za njegovo pripravo;

- delo ožje izbrane skupine na osnutku razvojnega načrta;

namen: natančnejša obdelava izbranih vsebin v ožjem krogu, priprava končne verzije sporazuma o sodelovanju ter osnutek razvojnega načrta, ki bo poslano v pripombe vsem udeležencem prvih delavnic;

- zaključna predstavitev sporazuma o bodočem sodelovanju in predstavitev osnutka razvojnega načrta;

- namen: predstavitev usklajenega razvojnega načrta in smernic za bodoče sodelovanje, ocena rezultatov prve faze projekta in opredelitev prihodnjih korakov.

2. faza

- predstavitev načrta za obnovitev in dopolnitev informacijskega sistema krajinskega parka Topla;

- predstavitev projekta NATURA 2000;

- predstavitev slovenskega kmetijskega okoljskega programa v letu 2003;

- predstavitev kmetovanja v zavarovanih območjih na primeru Triglavskega narodnega parka;

- strokovna ekskurzija kra-

janov Tople v krajinski park Logarska dolina, kjer so bili seznanjeni s pozitivnim pristopom k zagonu delovanja in življenja tega bližnjega zavarovanega območja;

- predavanje na temo biodiverzitete v gozdu in zanimivosti iz pličjega sveta Pece in Tople;

- strokovna ekskurzija krajanov Tople v Triglavski narodni park, kjer so bili seznanjeni z naravnimi lepotami, delovanjem in življenjem edinega narodnega parka v Sloveniji;

- zaključna delavnica, s katero se je oblikovala skupna vizija prihodnosti krajinskega parka Topla in se je izdelal osnutek razvojnega programa, ki bo temeljil na izoblikovanih kratkoročnih in dolgoročnih ciljih za doseganje sonaravnega trajnostnega razvoja te lepe doline.

Za zaključek bi izrazil samo željo, da bi lahko v prihodnje zapisal kakšno pozitivno vest iz našega krajinskega parka, ki bi bila tudi rezultat tega projekta. ▲

Pri pisanju prispevka je bilo uporabljeno delovno gradivo projekta »Krajinski park Topla«.

DRŽAVNO PRVENSTVO GOZDARJEV SLOVENIJE

V VELESALOMU IN SMUČARSKIH TEKIH NA KOPAH NA POHORJU

nadaljevanje teme s prve strani

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Ⓒ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Koroško gozdarsko društvo je ob pomoči Zavoda za gozdove Slovenije – OE Slovenj Gradec in številnih sponzorjev 10. januarja 2004 organiziralo državno prvenstvo gozdarjev Slovenije v veleslalomu in smučarskih tekih.

Pod Kopama so se v Grmovškovem domu zbrali vsi najboljši gozdarski smučarji Slovenije, ki so včlanjeni v gozdarska društva. Prišli so stari in mladi, da se pomerijo v omenjenih smučarskih disciplinah. Progo za

med mlajšimi veleslalomistkami (letnice 1967 in starejše):

Branka Jerala (Gozdarsko društvo Bled);
• Med tekačicami se je najbolje odrezala

Suzana Andrejc (KGD Slovenj Gradec). Najbolj hiter med starejšimi tekači je bil Hinko Andrejc (KGD Slovenj Gradec), pri mlajših pa

Boris Črešnar (Podravsko gozdarsko društvo), ki je dosegel tudi najhitrejši čas med vsemi tekači;

Prevzem startne številke

- Ekipno so najboljša mesta prislužili:
1. mesto KGD Slovenj Gradec (674 točk),
2. mesto Gozdarsko društvo Postojna (374 točk) in
3. mesto Gozdarsko društvo Kočevje (368 točk).

Vsi najboljši, pa tudi najbolj prizadevni zadnji, so na zaključnem delu tekmovanja dobili pokale in priznanja. Smučarsko tekmovanje pa ni bilo namenjeno samo merjenju smučarskih moči. Namenjeno je bilo tudi druženju »razkosane« slovenske gozdarske družine, kateri so ob podelitvi nagrad zapeli pevka in pevci gozdarskega pevskega zbora »Stežice«. Po uradnem zaključku so maloštevilne tekmovalke lahko ob mnogoštevilni družini tekmovalcev rajale do trde teme.

Da je tekmovanje uspelo stoo odstotno, je poleg predsednika društva, **Karla Zagorca**, veliko pripomogel tudi **Hinko Andrejc**, še posebno pa finančna ter materialna pomoč številnih sponzorjev.

Člani Koroškega gozdarskega društva se zahvaljujemo delovnim organizacijam in drugim, ki so podprli izvedbo državnega prvenstva gozdarjev v veleslalomu in smučarskih tekih:

Zavod za gozdove Slovenije – OE Slovenj Gradec,

GG Slovenj Gradec,
Skupina Prevent – Tovarna ivernih plošč
Otiški vrh,

Gozdarska zadruga Slovenj Gradec,
Drevesnica Omorika Muta,
Občina Črna na Koroškem,
Gradnje IGEM Slovenj Gradec,
Gorski turistični center – GTC Kope,
TAB – Tovarna akumulatorskih baterij Črna na Koroškem,

MPI – Metalurgija,
plastika, inženiring Žerjav,
Cablex Mežica, Rudnik Mežica,
Gradbena mehanizacija in gradbena dela
Marjan Slemenšek,
Turistična kmetija Plaznik v Bistri. ▲

V pričakovanju najhitrejših gozdarskih veleslalomistov

Foto ▲▼ Gorazd Mlinšek

veleslalom so na pobočju Kope pripravili člani Smučarskega kluba Branik iz Maribora, proga za tek pa je bila speljana od Grmovškovega doma proti Črnemu vrhu. Moški so tekli na 10 km dolgi progi, ženske pa so morale s smučmi preteči 5 km. Tekmovanja se je udeležilo 82 tekmovalk in tekmovalcev.

Vsi so bili požrtvovalni, najboljši med njimi pa so bili:

• **veleslalom – najmlajši tekmovalci (letniki 1968 in mlajši):**

Boštjan Grošelj (DIT gozdarstvo Posočja),
mlajši tekmovalci (od 1967–1958):

Milan Golob (KGD Slovenj Gradec),
manj mladi tekmovalci (letniki 1957 in starejši):

Franc Plešec (KGD Slovenj Gradec).

• **Najboljše veleslalomistke so bile – med najmlajšimi (letnice 1968 in mlajše):**

Janja Lukanc (Gozdarsko društvo Bled) in

Pred startom veleslaloma

INFORMATIVNI GOZDARSKI STORŽI V DECEMBRU

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Vremensko je bil december pester. Novembrska nižinska oblačnost, katero so na Koroškem prekinjale prehodne lokalno različne kratkotrajne dežno-snežne plohe, se je nadaljevala v prvi polovici v decembru. V drugi polovici decembra smo lahko uživali v jasnih dneh in nizkih temperaturah (24. 12. do -11 °C). Zadnji decembrski dnevi niso bili nič kaj zimski. 28. je pričel pihati jugozahodni veter, ki je prinesel otoplitev in dež. Zadnji dan v letu pa se je zrak ponoči le ohladil, tako da je bil prehod iz starega v novo leto snežen.

December je bil zaradi praznikov delovno krajši, vendar pa zelo naporen in pester. Več je bilo pisarniškega dela, saj je zadnji mesec v letu mesec zbiranja in urejanja podatkov za program o delu območnih in krajevnih enot ZGS ter vlaganje v gozdove v naslednjem letu.

Gospodarjenje z gozdovi je načrtno. Za vse gozdove v območju izdelujemo območne gozdnogospodarske načrte, gozdnogospodarske načrte gozdnogospodarskih enot – v OE Slovenj Gradec je deset gozdnogospodarskih enot – za obdobje desetih let in gozdnogojitvene ter sečno-spravlne načrte. Vsi ti načrti so namenjeni boljšemu gospodarjenju z gozdovi, in sicer tako gozdarjem kot lastnikom in drugim uporabnikom gozdov. Gozdarji odseka za urejanje gozdov na območni enoti predstavijo območni načrt na javni razgrnitvi, območje pa lahko predstavijo s pomočjo zloženke. Tako smo v decembru izdelali lično zloženko o koroškem gozdnogospodarskem območju, namenjeno širši javnosti. Največ truda sta v to zanimivo publikacijo vložila **Branko Gradišnik**, vodja odseka za gozdnogospodarsko načrtovanje na OE Slovenj Gradec, v tekstni del, v oblikovanje pa računalničar **Samo Vončina**. Zgibanko lahko dobite na sedežu območne enote v Slovenj Gradcu ali v vaši krajevni enoti.

Zavarovane gozdove Pohorja so ob pomoči gozdarjev javne gozdarske službe (OE Maribor, OE Slovenj Gradec, OE Celje) predstavili širši javnosti uslužbenci Zavoda RS za varstvo narave – OE Maribor in Zavoda za turizem Maribor na slikoviti razstavi zaščitene območij Pohorja v cerkvi sv. Bolfenka. Uradna otvoritev je bila 3. decembra.

V decembru smo nadaljevali s popisi semenskih objektov (semenski sestoji, semenjaki) v KE Mislinja (Komisija, Tolsti vrh) in KE Črna (Koprivna – Mežnarsko), katerim je sledil komisijski popis zdravstvenega stanja. Vsi ti pregledi so potrebni za novo ali ponovno odobritev semenskih sestojev.

17. in 18. decembra so pod nadzorom gozdarjev KE Mislinja delavke drevesnice "Omorika" v semenskem sestoji v Komisiji na Pohorju s 36 načrtno izbranih in podrtih dreves nabrale 622 kg storžev, iz katerih bodo izluščili seme za vzgojo sadik, potrebnih za sadnjo v zasebnih in državnih gozdovih, ki jo načrtuje ZGS.

O Pohorju, ohranitvi planj in razvoju krajine med Kopami in Roglo smo razglabljali na posvetovanju Koroškega gozdarskega društva 4. decembra v prostorih gostišča Bellevue v Slovenj Gradcu. Na posvetovanju so z referati sodelovali in razglabljali **Karel Zagorc** (predsednik KGD), **Mika Medved**, **Branko Gradišnik** (oba ZGS OE Slovenj Gradec), **Matjaž Jež** (Zavod za varstvo narave – OE Maribor), **Marko Kac in Boris Kevc** (oba Mariborska razvojna agencija).

V Medani v Goriških Brdih smo se sestali vodje oddelka in odsekov za gojenje in varstvo gozdov ZGS. Osrednja tema sestanka so bili podlubniki in pravočasni preventivni ukrepi pri zatiranju le-teh. V letu 2004 pričakujemo ponovno prenamoženje podlubnikov, zato moramo tako gozdarji kot lastni-

ki gozdov pravočasno ukrepati.

V Medani smo se uradno poslovili od sodelavca, **mag. Jožeta Papeža**, vodje odseka za gojenje in varstvo gozdov, ki je zaslužen odšel v pokoj. Želimo mu še veliko zdravih naravovarstvenih upokojskih užikov.

4. decembra je Zavod za gozdove Slovenije pripravil osrednjo prireditev razglasitve najbolj

najbolj skrbnim lastnikom gozdov v letu 2004 čestitamo za prizadevno gospodarjenje z gozdovi in dobro sodelovanje z javno gozdarsko službo. Obljuba dela dolg – obiskali jih bomo in predstavili širši javnosti v Viharniku.

Zadnji pa se je od nas, kot »kontrolor« in dober svetovalec, v starem letu delovno poslovil gozdarski inšpektor **Drago Križan**. Kontroliral je izvajanje Pravilnika o varstvu gozdov in

Gojitelji ZGS v Medani v Goriških Brdih (prvi levo Jože Papež) Foto Gorazd Mlinšek

skrbnih lastnikov gozdov. Na turistični kmetiji pri **Lukancu** v Selu pri Bledu se je srečalo štirinajst najbolj skrbnih lastnikov gozdov iz vseh območnih enot Zavoda za gozdove. Na prireditvi so jim delali družbo predstavniki območnih enot ZGS, sveta ZGS, občine Bled, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije. V OE Slovenj Gradec je bil izmed šestih najbolj skrbnih lastnikov gozdov posameznih krajevnih enot izbran **Vlado Šavc, p. d. Mikej** iz Pameč. Na osrednji prireditvi v Selah pri Bledu sta našega »naj« lastnika spremljala **Milan Tretjak**, vodja OE Slovenj Gradec in **Jože Jeromel**, predsednik sveta ZGS OE Slovenj Gradec. Vladu Šavcu in ostalim

Pravilnika o gozdnogospodarskem in gozdnogojitvenem načrtovanju.

Vsi zaposleni v javni gozdarski službi OE Slovenj Gradec smo pestro in delovno leto 2003 skupaj zaključili kulturno in prijetno. 19. decembra smo imeli zaključek leta na kmečkem turizmu Ploder v Šentanelu nad Prevaljami. Pogovorili smo se o celoletnem delu, ob odhodu iz starega leta v novo nam je zapel gozdarski pevski zbor »Stežice«, **Avugust Kunc** pa nam je s pomočjo diapozitivov predstavil svoje potepanje po mestih in gozdovih Tajske. Na srečanju smo si zaželeli zdravja, predvsem pa pristnega sodelovanja v letu 2004!

VELKI PETELIN JE PARADIRAL PO BALKONSKI OGRAJI

DANILO SMOLAR

V decembru, ko vsi pričaku-
jemo darila, je boginja Diana
posebej obdarila lovce v LD
Bukovje. Med hiše ob smu-
čišču pri Bukovniku na Se-
lovcu v Otiškem vrhu je po-
slala prelepega velikega
petelina, kralja med gozdni-
mi kurami.

Petelin se je sprehajal po sle-
menih hiš, po balkonskih ogra-
jah, se spustil na tla pa vzletel na
vejo ... Nič kaj boječe je med
lovci in drugimi opazovalci pobir-
al semena trav in jagodičja. Po
naši presoji je bil petelin mlad.
Imel je vedenjske motnje, ki se
pojavi pri tej vrsti divjadi, saj
se je prav bahavo razkazoval tri
dni, potem pa odletel proti Kro-
nski gori. Kasneje ga nismo več
opazili. Po razgovoru z lovskim
inšpektorjem **Dragom Križan-
om** je takšno vedenje pri tej
vrsti kar pogosto.

Zakaj pišem te vrstice? Zato,
ker je takšno obnašanje velikega
petelina nenormalno in da slutiti,
da je bil petelin bolan. Ker je
to zelo previdna gozdna kura, ki
izredno dobro sliši in vidi, ga
lovci opazujemo v času parjen-
ja. Ko se bori za svoj položaj
med tekmece in za naklonjenost
pri kurah, je nekoliko manj
pozoren na okolico in le takrat
se mu lahko približamo na tako
razdaljo, da ga lahko vidimo in
mogoče tudi fotografiramo.
Veseli smo, da ga v loviščih
nekaterih lovskih družin na

Petelin na balkonu

Foto ▲▼ Jože Pačnik

Petelin in starešina LD Bukovje, Danilo Smolar

Koroškem še vedno vidimo in
slišimo. Veliki petelin in rušev-
sta v Sloveniji že vrsto let popol-
noma zaščitena. Vsako leto v
skladu s »Karavanškim sporazu-
mom« evidiramo stanje popu-
lacije oziroma preverjamo
število pojočih petelinov vzdolž
avstrijsko-slovenske meje od
Jesenic do Dravograda. Z zado-
voljstvom ugotavljamo, da je
stanje na naši strani meje zado-
voljivo. Moteče pa je to, da ga
onstran meje vsa leta lovijo, saj
jim Lovski zakon v Avstriji do-
voljuje odstrel enega petelina na
deset pojočih v spomladanskem
času. Zato si upam trditi, da je
naš sedanji in predlagani novi
Zakon o lovu in divjadi bolj
naravovarstveno naravnani in
ekološko na višjem nivoju, kot so
nekateri v Evropi in na katere se
radi sklicujejo politiki v parla-
mentu. Vesel sem, da smo
ohranili naravno okolje v takšni
meri, da lahko mi opazujemo in
da bodo tudi naši potomci poz-
nali to in mnoge druge vrste div-
jadi. **Mirko Sušteršič** je že leta
1951 v knjigi »NAŠ LOV - PRVI
DEL« v prvem odstavku poglav-
ja VELIKI PETELIN zapisal: ».../
Zato stalež divjega petelina
močno pojema tam, kjer moder-
no gozdarstvo spreminja nara-
vne gozdove /.../.«. Zadovoljni
smo lahko še toliko bolj, ker se te
črne napovedi, dane že pred
dobrimi petdesetimi leti, niso ure-
sničile. ▲

NAŠ PRVI TVS - 1500

STANKO HOVNIK

Na posnetkih je delovni stroj,
večbogenski vitel
s stolpom TVS - 1500,
ki so ga izdelali naši
strokovnjaki v letih
1982-1983 v takratnem
obratu Transport in servisi.
Na prvi predstavitvi spravila
lesa, februarja 1983, se je
dobro obnesel, zato smo nekaj
takih naredili še za potrebe
proizvodnje v Gozdnem
gospodarstvu, nekaj pa smo jih
prodali naročnikom ostalih GG
v Sloveniji in bivši državi. ▲

Foto.: Stanko Hovnik

EVROPA PRIHAJA TUDI V GOZD

LUBI SVETUJE **BRANE ŠIRNIK, univ.dipl.inž.gozdarstva**

Polni pričakovanj smo tudi letos pospremili začetek novega leta, ki naj bi bilo zaradi pridružitve v Evropsko gospodarsko skupnost še posebej prelomno. Mi ne odhajamo v Evropo, saj v njej živimo že vrsto let, Evropa prihaja k nam s svojimi standardi in zahtevami – tudi pri delu v gozdu.

V trgovini z lesom bo med evropskimi partnerji zelo pomembno točno izpolnjevanje dogovorov predvsem pri natančnem zagotavljanju kvaliteten in rokvnih zahtev; in te zahteve se bodo kajpak prenesle tudi k našemu delu v gozdu. Velik poudarek bo seveda namenjen pravilnemu krojenju lesa. Krojenje daljših sortimentov, pravilna izdelava korenovca (še zlasti

pri nagnitih kosih), hiter odzivni čas med naročilom in dobavo ter zadostna nadmera so stalnice, ki bodo v grobi tekmi s konkurenco še posebej izstopale. Cenovna nihanja glede na ponudbo in povpraševanje se bodo spreminjala pogosteje, prag tolerance še sprejemljivih napak pa se bo dvignil.

Pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec bomo namenili posebno pozornost svetovanjem o pravilnem krojenju lesa. Naši odkupovalci bodo radi svetovali, saj ima vsak sortiment in vsaka drevesna vrsta svoje zakonitosti in tehnike, ki jih včasih radi pozabimo. S pravilnimi določitvami mest prereзов debel bomo privarčevali ali zaslužili – tudi v Evrih! ▲

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

DOBRE STVARI OSTAJAJO! – GG SLOVENJ GRADEC

Pokličite naše odkupovalce lesa:

Mežiška dolina: BRANE ŠIRNIK 041 656 008

Dravska dolina: IVAN MARTINI 041 656 005

Mislinjska dolina: BRANKO ARL 041 655 993

LETOVANJE V TERMAH MORAVCI

Sindikát Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec

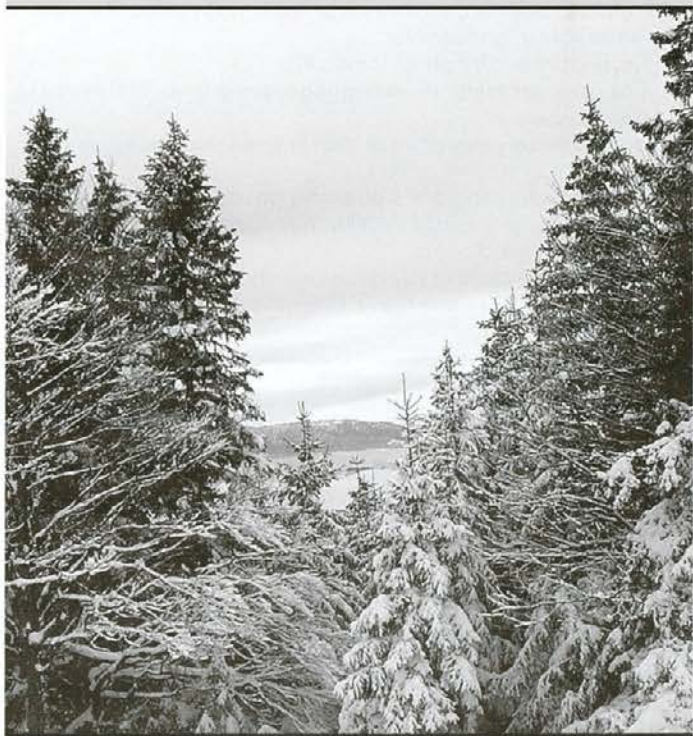
V letu 2004 je
Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.,
sklenilo pogodbo za najem apartmaja
v Termah Moravci.

Letno lahko koristimo 170 dni
po dogovoru z lastnikom.

Apartma je na voljo že
v mesecu februarju.

Cena za najem je za delavce
Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec
ca 6.000 SIT na dan in
vsebuje dve karti za kopanje.

Vse dodatne informacije
lahko dobite na upravi
Gozdnega gospodarstva v tajništvu.

NAGRADNO VPRAŠANJE – REŠITEV

Na nagradno vprašanje, ki smo ga postavili v zadnji lanski številki Viharnika, ste vsi pravilno odgovorili, da je bil posnetek narejen na 10. srečanju pihalnih orkestrrov v Trbonjah. Na fotografiji sta Aleksander Kotnik in njegov sin Tine.

Nagrado, zlat obesek za verižico, prispevek **Stanka Planinšča** – zlatarja v slovenjegraški Katici, bo prejela **Marija Krištof, Robindvor 70, 2370 Dravograd.**

Uredništvo

PRISPEVEK SLOVENJGRAŠKE OBČINE NA PODROČJU KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA V LETU 2003

Leto 2003 je hitro minilo. Naloge, ki smo si jih naložili skupaj z mestnim svetom Mestne občine Slovenj Gradec, smo poskušali opraviti čimbolje. Glede na to, da so bile ob koncu leta 2002 volitve, nam je kljub vsemu uspelo sprejeti proračun za leto 2003 v mesecu aprilu.

Ne glede na to, da je bil proračun sprejet nekoliko pozno, pa smo skupaj z našimi strokovnimi službami v drugi polovici leta 2003 realizirali večino zastavljenih investicij in nalog. Naš proračun za leto 2003 je znašal 2.910.010.036,60 tolarjev, po opravljenem rebalansu pa je proračun za leto 2003 znašal 3.064.245.552,20 tolarjev.

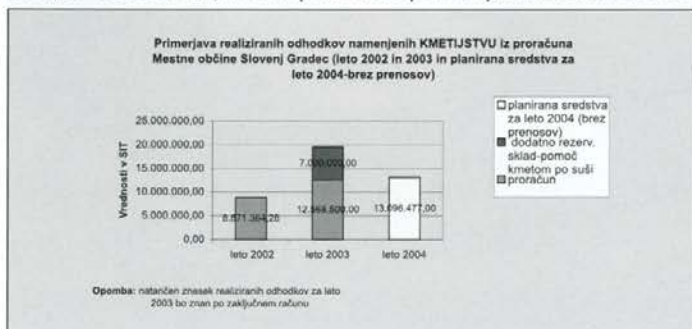
V prispevku vas želim seznaniti z aktivnostmi, ki so se odvijale na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 2003 in v katere so bile vpete tudi strokovne službe uprave Mestne občine Slovenj Gradec.

V letu 2003 smo za področje kmetijstva, skupaj s sredstvi za pomoč kmetom, ki so pravočasno prijavili sušo, podvojili sredstva v primerjavi z letom 2002.

Mestna občina je v letu 2003 sofinancirala za področje kmetijstva in gozdarstva naslednje projekte:

- Sofinanciranje preventivnih pregledov mastitisa;
- Sofinanciranje reprodukcije govedi;
- Sofinanciranje apnene moke – nova postavka;
- Podpora društvom, strokovnim prireditvam in strokovni publicistiki v kmetijstvu in gozdarstvu;
- Stroški strokovnih opravil (analize);
- Priprava projekta in razvojnega programa Golavabuka, Gradišče, Legen;
- Izobraževalni programi s področja kmetijstva (tečaji, seminarji ...);
- Izobraževalni programi s področja gozdarstva;
- Sofinanciranje prevozov mleka (nov., dec.) – nova postavka;
- Odprava posledic suše.

Iz naslednjega grafa je razvidna primerjava realiziranih odhodkov (2002 in 2003) namenjenih kmetijstvu iz proračuna MOSG.

Po zaključnem računu za leto 2003 nameravamo zagotoviti še dodatna sredstva za kmetijstvo in gozdarstvo za proračunsko leto 2004, in sicer v višini 2.450.000,00 tolarjev (predvidoma 2 MIO tolarjev za sofinanciranje malih agromelioracij in še dodatno za sofinanciranje apnene moke 450.000,00 tolarjev). To pomeni skupno skoraj 16.000.000,00 tolarjev za to proračunsko postavko (brez prenosov).

V letu 2003 je Mestna občina Slovenj Gradec sofinancirala nabavo apnene moke za razkisanje zemljišč.

Na podlagi sredstev, ki so bila zagotovljena v sprejetem proračunu Mestne občine Slovenj Gradec v letu 2003, smo v sodelovanju s Kmetijsko svetovalno službo – izpostava Slovenj Gradec – z obvestilom pozvali kmetovalce (zbiranje prijav od 14. 10. 2003 do 22. 10. 2003 na sedežu Kmetijsko svetovalne službe Slovenj Gradec), da podajo svoje potrebe po apneni moki za razkisanje zemljišč.

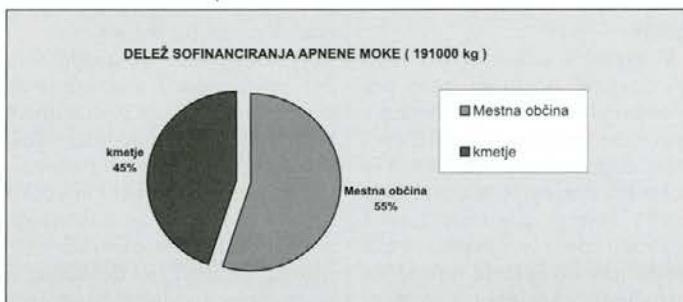
Pogoji za sofinanciranje apnene moke so bili:

- analiza zemlje iz leta 2001, 2002 ali jeseni 2003;

- pH na travnikih pod 5 in na njivah pod 5,5;
- apno lahko uveljavljajo tisti kmetje, ki uveljavljajo za to površino subvencijo EKO1.

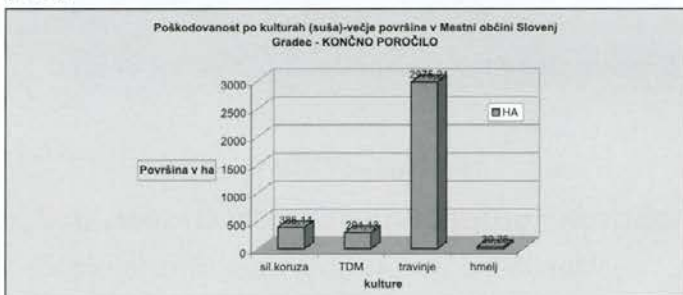
Glede na velik odziv interesentov za apneno moko smo sestavili seznam kmetovalcev in količine apna v razmerju do omejenih proračunskih sredstev za sofinanciranje apna, katerega smo lahko letos sofinancirali.

Mestna občina Slovenj Gradec je v letu 2003 iz proračuna namenila za sofinanciranje nabave 191 ton apnene moke v višini 1.200.000,00 tolarjev.

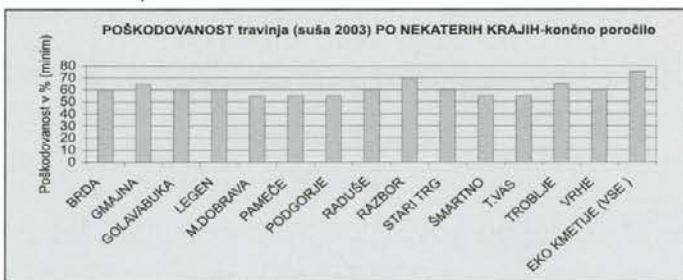

Suša 2003

Mestno občino Slovenj Gradec je zaradi zelo majhnih količin padavin, najbolj seveda kmetijske površine in s tem kmete, močno prizadela suša. Na podlagi Uredbe in navodil ustreznih ministrstev RS smo v mesecu juliju pozvali vse, ki jih je prizadela suša in imajo ustrezna dokazila, da le-to prijavijo. Tako je bilo za sušo prejetih 386 vlog. (graf nam pokaže, da je bilo najbolj prizadeto travnino (v ha)).

Naslednji graf kaže poškodovanost travinja zaradi suše 2003 po nekaterih krajih.

Mestna občina Slovenj Gradec se je glede na veliko razsežnost suše, ki je prizadela kmete, odločila, da le-tem namenimo pomoč iz sredstev proračuna v višini 7 MIO tolarjev.

Odbor za razvoj podeželja, kmetijstva in gozdarstva pri Občinskem svetu Mestne občine Slovenj Gradec je 18. 09. 2003 po pooblastilu občinskega sveta sprejel naslednji

SKLEP

Odbor za razvoj podeželja, kmetijstva in gozdarstva pri Občinskem svetu Mestne občine Slovenj Gradec soglaš, da se finančna sredstva v višini 7 milijonov tolarjev, kot pomoč za odpravo posledic suše, razdelijo kmetom v Mestni občini Slovenj Gradec,

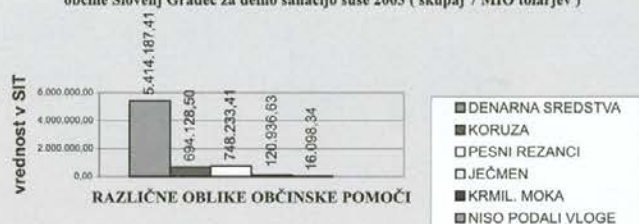
ki so sušo pravočasno prijavili. Finančna sredstva se razdelijo za kulturo travinje, pri tem pa je potrebno upoštevati ocenjeno stopnjo poškodovanosti in površino travinja. Strokovne službe Mestne občine Slovenj Gradec so dolžne upravičence obvestiti o višini finančne pomoči, le-ti pa se lahko odločijo za pomoč v obliki krme ali v obliki finančnih sredstev.

Glede na dano možnost, da se kmetje lahko odločijo o obliki pomoči, smo prejeli naslednje zahteve:

NAČIN OBČINSKE POMOČI	ŠT. UPRAVIČENCEV	ZNESEK V SIT
Denarna sredstva	290	5.414.187,41
Koruza	44	694.128,50
Pesni rezanci	43	748.233,41
Ječmen	4	120.936,63
Krmilna moka	1	16.098,34
Niso podali vloge	3	6.415,71
Niso upravičeni	1	
SKUPAJ	386	7.000.000,00

Neurje in toča

Razdelitev pomoči upravičencem-kmetom iz proračunskih rezerv Mestne občine Slovenj Gradec za delno sanacijo suše 2003 (skupaj 7 MIO tolarjev)

Število upravičencev-kmetov do različnih oblik pomoči (glede na vlogo) iz proračunskih rezerv Mestne občine Slovenj Gradec

Na območju Mestne občine Slovenj Gradec je v letu 2003 trikrat divjalo neurje s točo, in sicer 28. 05., 13. 06. in 28. 07. 2003. Škodo smo na podlagi prijave popisali in poslali na URSZR - Izpostava Slovenj Gradec.

Toča je 28. 05 in 13. 06. 2003 poškodovala skupno 63,04 ha hmelja.

Toča in neurje z naplavinami sta dne 28. 07. 2003 poškodovala skupno 33,05 ha kmetijskih površin.

Sodelovanje Mestne občine z ministrstvi RS (naravne nesreče - pomoč kmetom)

Mestna občina Slovenj Gradec je pri procesu pomoči kmetom po naravnih nesrečah korespondenčno povezana z naslednjimi ministrstvi:

- Ministrstvo za obrambo - Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje;
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, AKTRP;
- Ministrstvo za finance, Davčna uprava RS;
- Ministrstvo za gospodarstvo.

Na podlagi Uredbe Ministrstva za gospodarstvo RS je MOSG izbrala izvajalca delitve koruze (Koroško kmetijsko-gozdarsko zadru-go), ki je na podlagi seznama razdelila 414.081 kg koruze kmetom upravičencem kot akontacijo za pomoč pri sanaciji suše.

Nosilci izvajanja ukrepov odprave posledic škode v kmetijstvu po naravnih nesrečah v letu 2003 in dosedanje aktivnosti Ministrstva za kmetijstvo

Vlada RS se je 17. 09. 2003 seznanila z oceno neposredne škode po pozebi, suši, hruševem ožigu in drugih naravnih nesrečah v kmetijstvu ter ugotovila, da višina ocenjene škode v tekoči proizvodnji v letu 2003 presega 0,3 promila načrtovanih prihodkov državnega proračuna, zato se lahko uporabijo sredstva za odpravo posledic teh nesreč v skladu z Zakonom o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 75/2003). Za uresničitev sprejetih sklepov na vladi je Vlada RS zadolžila Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da izdela predlog programa odprave posledic škode v kmetijstvu v letu 2003, da v sodelovanju z Ministrstvom za okolje, prostor in energijo pripravi predlog uredbe o načinu izračuna potrjene škode v kmetijstvu in načinu izračuna višine dodeljenih sredstev za odpravo posledic škode v kmetijstvu ter da v skladu s 40. členom navedenega zakona pripravi predpis ministra o vsebini in obliki vloge upravičencev za dodelitev sredstev za odpravo posledic škode v kmetijstvu.

Navedene zadolžitve je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano opravilo v mesecu oktobru in s tem zagotovilo pravne podlage za izvedbo izplačevanja akontacij državne pomoči upravičencem že v letu 2003.

Z namenom omilitve posledic škode v kmetijstvu pri jesenski setvi in krmi za živino je MKGP v mesecu novembru 2003 začelo z izvajanjem programa izplačevanja predplačil državne pomoči tistim nosilcem kmetijskih gospodarstev, ki so v okviru zbirne vloge za pridobitev neposrednih plačil v letu 2003 Agenciji RS za kmetijske trge in razvoj podeželja prijavili površine za poljščine in travinje in so v okviru aktivnosti, ki jih je vodila Uprava za zaščito in reševanje, pravočasno prijavili škodo občinski komisiji. Upravičenci do sredstev za odpravo posledic naravnih nesreč na travinju so bili določeni nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so v obrazcu B prijavili eno ali več živali iz vrst govedi, drobnice, kopitarjev ali divjadi v oborah.

Višina akontacije državne pomoči je bila pri nosilcih kmetijskih gospodarstev, ki so bili upravičeni do koruze iz blagovnih rezerv, zmanjšana za vrednost razlike v ceni koruze, ki je bila plačana in določena s predpisi, v znesku 21,70/kg.

Postopek dodelitve finančnih sredstev predpisuje 43. člen Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč, ki določa, da ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, po sprejemu programa odprave posledic škode v kmetijstvu zaradi naravnih nesreč v letu 2003 na vladi, obvesti občine o roku, v katerem morajo zbrati vloge upravičencev in jih posredovati v obravnavo ministrstvu. V skladu z navedenimi zakonskimi obveznostmi je MKGP zadolžilo Agencijo RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, da pripravi poseben računalniški program, za evidentiranje vlog upravičencev in predtisk obrazcev z vsemi potrebnimi podatki, s katerimi razpolagajo službe, ki delujejo v sestavi ministrstva. Ministrstvo je občino tudi obvestilo, da bomo natančneje navodila o delu občinskih komisij, obveščanju upravičencev in drugih obveznostih, ki izhajajo iz predpisov, prejeli, ko bo aplikacija pripravljena.

Toliko na kratko o aktivnostih ki jih izvaja MOSG na področju KMETIJSTVA in GOZDARSTVA.

Želim vas tudi seznaniti, da je mestni svet Mestne občine Slovenj Gradec na svoji 14. redni seji, dne 09. 12. 2003, sprejel proračun Mestne občine Slovenj Gradec za leto 2004. Proračun kot najvišji akt MOSG je bil potrjen v višini 3.213.650.583,00 tolarjev. Tako je dana možnost našim strokovnim službam, da začnejo že v prvem mesecu tega leta izvajati zastavljene naloge.

Na koncu se Vam želim zahvaliti za trud, ki ste ga in ga še vlagate v splošen razvoj naše občine, posebej na področju kmetijstva in gozdarstva. Ob prehodu v novo leto smo si izrekli lepe misli in želje, za katere želim, da bi se nam tudi uresničile. V novem letu skupaj z Vami pričakujem, da bo naša vlada oblikovala takšno politiko do kmetijstva in gozdarstva, ki bo zagotavljala čimmanj boleč vstop v EU. V letu 2004 pa si tudi želim več naklonjenosti in prijaznosti narave do nas ter bogate letine na vseh področjih. ▲

Vaš
Matjaž Zanoškar
župan Mestne občine Slovenj Gradec

ZAKLJUČNA PRIREDITEV AKCIJE »ŽIVIMO S PODEŽELJEM« NA OTOČCU

DANICA ONUK, inž.kmetijstva

Potočnik "Najevnik" 2003.

Kašča pri Ladiniku na Platu 2003.

Foto ▲▼ Danica Onuk

V letu 2002, ko je kmetija Janež iz Strojne prejela »lipov list«, smo bili Korošci gostitelji zaključne prireditve »Živimo s podeželjem«. V letu 2003 pa je bila ta prireditev na Dolenjskem. Potekala je v nedeljo, 23. novembra, v dvorani Šport hotela na Otočcu.

Korošci smo se na Dolenjsko odpravili z manjšim avtobusom, tako da sta se prireditve lahko udeležili obe družini nagrajenih kmetij, vabilu pa sva se odzvala tudi svetovalec **Konrad Dihpol** in **Danica Onuk**.

Izmed šestindvajsetih kmetij so pet »lipovih listov« prejeli: **Potočnikovi** in **Ladinikovi** iz Plata (Mežica), **Brunškovi** iz Andraža nad Polzelo, **Vajt-Petričevi** iz Destrnika in **Šerugovi** iz Sel pri Ratežu (domačini).

Ostala priznanja so dobili še **Virkovi** iz Trbovelj, **Mozetičevi** iz Bilj na Goriškem in **Mundovi** iz Markovcev.

Priznanja in nagrade sta poleg **dr. Žive Dev** podeljevala še predstavnik Kmečkega glasa, urednik priloge **Jože Rozman** in novinarka **Vlasta Kunej**.

Najprej sta arhitektki, **dr. Živa Dev** in **Nuša Boh Pečnik**, nagrajene kmetije predstavili z diapozitivi in spremnim komentarjem. Po kosilu smo obiskali grad Otočec, kjer nas je sprejel »graščak« s kozarcem cvička ter nas popeljal na ogled gradu.

V bližini Otočca, v vasi Sela, pa leži turistična kmetija Šerugovih, ki je letos prejela enega od petih lipovih listov. Na tej kmetiji, kjer smo si lahko ogledali prostore, namenjene turistični dejavnosti, je bil naš zadnji postanek. Prijazna gostiteljica sta nas postregla z dolenjskimi dobrotami, organizatorji akcije pa so poskrbeli tudi za poretke, ki nas bodo še dolgo spominjali na odlično organizirano prireditev. ▲

S Koroške so "Lipove liste" prejeli z leve: Kristi in Joža Ladinik ter Tanja in Edvard Potočnik.

Vsi dobitniki "Lipovih listov" in ostalih priznanj na kmetiji Šeruga.

UTRINKI S TEČAJEV KMEČKIH ŽENA V NOVEMBRU IN DECEMBRU 2003

DANICA ONUK, inž.kmet.

Tečaja peke pit v Pamečah
se je udeležilo
trinajst kmečkih gospodinj
iz Pameč in okolice.

Pri Dularju na Selah
so žene
s Sel in okolice
pripravljale medeno pecivo.

Veščin kuhanja
omak in prilog
nas je učil
Janez Komar v Podgorju.

Foto Danica Onuk

ČEBELE POZIMI

ČEBELARSTVO

JANEZ BAUER

Kar krepko smo že zakorakali v novo leto. Minila so praznovanja, želje in voščila, pridno smo zakorakali v vsakdanjik dela novega leta. Uresničujemo vse tisto, kar smo si ob novem letu tudi zaželeli in zastavili.

Zunaj je precej mrzlo, vendar so čebele že začutile, da se je dan že krepko podaljšal. Združene v obliki krogle počivajo v panju in čakajo na prve otoplitve. Čakajo na dan, ko bodo čez noč zabučali južni vetrovi. Takrat se temperatura dvigne in ob sončnem dopoldnevu trumoma zapustijo čebelnjak, se spreletijo in otrebijo. Okrog čebelnjaka takrat buči, kot da bi rojilo. Tistega dne je čebelarjevo mesto ob čebelnjaku. Z opazovanjem izletavanja lahko ugotovi najpomembnejše podatke o čebelji družini. Ob prvem izletu se čebele tudi otrebijo, zato ta dan ni dobrodošlo sušenje perila v bližini čebelnjaka. Polno rumenih pack bomo opazili po snegu in tudi po perilu ali avtomobilu, če je v bližini. Čebele, ki so bolne zaradi noseme se otrebijo kar pred panjem ali po njem, zato so nekateri panji pomazani z rumenim tekočim blatom. Takšne družine bodo spomladi zahtevale našo posebno skrb. Veliko vitaminov in cvetnega prahu jih bo sigurno ozdravilo.

Najde pa se tudi kak panj, iz katerega ne poleti nobena čebela. Kar brez strahu. Lahko da so čebele bolj zaspane sorte. Stopimo v čebelnjak, prav na rahlo odprimo vratca in malo potrkajmo po zadnji mreži. Čebele se nam bodo odzvale s šumenjem. Takšna družina

je povsem v redu. Pač ne čuti potrebe po tem, da bi se sprehodila po okolici. Če se nam na trkanje po vratcih nihče ne odzove, je problem malo večji. Taka družina je čez zimo verjetno odmrla. Vratca zapremo; zapremo tudi zunanja vratca, da preprečimo ropanje drugih čebel. Ob prvem malo toplejšem dnevu bomo pobrali satje iz panja in pri tem skušali ugotoviti vzrok odmrtja družine. Temu je lahko vzrok lakota ali prevelika količina gozdnega medu za hrano. Takšen med se v satju strdi in čebele ga ne morejo uporabiti, saj pozimi ne pridejo do vode, da bi ga topile. Tako čebelja družina umre od lakote ob polnem panju medu. Lahko pa je vzrok za odmrtje kje drugje, kakšna bolezen ali zastrupitev. Že pozno jeseni je na Gorenjskem, v Prekmurju in v Beli Kragini pomrlo veliko družin. Sumi se na zastrupitev s škropivi, zato je Čebelarska zveza Slovenije pozvala vse čebelarje, da nepojasnjena odmrtja čimprej prijavijo vodstvom Čebelarskih društev ali veterinariki, specialistiki za čebelje družine.

Zvečer po spreletu se čebele zopet združijo v gručo v panju. Takrat se v sredini te gručice prične temperatura dvigovati vse do dvaintrideset stopinj in matica zaleže prve čebele.

Pričenja se razvijati nov rod čebel, ki bo poskrbel, da bodo naša drevesa in druge kulture oprasene in polne pridelkov ter da bo tudi v domačem panju dovolj medu za čebele in čebelarja. ▲

ZDRAVO
ŽIVETI

KOROŠKO DRUŠTVO ZA OSTEOPOROZO se predstavlja

JELKA LEČNIK, višja medicinska sestra, predsednica društva

V zadnjem času posvečamo osteoporozi vedno večjo pozornost. Bolezen prizadene na milijone ljudi po vsem svetu, v Evropi eno od treh žensk in enega od desetih moških, starejših od 50 let. Strokovnjaki ocenjujejo, da je v Sloveniji približno 140.000 ljudi, predvsem žensk, ki imajo osteoporozo.

Osteoporoza je bolezen, ki prizadene celotno okostje. Zanj je značilno, da se začne količina kostnega tkiva v kosti prehitro in premočno zmanjševati. Kost postajajo tanjše, krhke in lomljive. Bolniki z osteoporozo dolgo časa nimajo težav, zato njeno prisotnost odkrijejo pozno, največkrat šele, ko pride do zloma kosti, takrat pa je bolezen že napredovala. Neprepoznana in nezdravljena osteoporoza predstavlja resno nevarnost za naše zdravje ali morda celo za naše življenje. Zaradi zloma kolka namreč umre kar 20 % bolnikov, zaradi zlomov vretenc se bolni-

ki zmanjšajo za več centimetrov, njihov hrbet postane ukrivljen, pojavijo se težave z dihanjem, lahko tudi vnetje požiralnika.

Trdne kosti so za človekovo zdravje zelo pomembne, saj nosijo telo in varujejo notranje organe. So žive in se vse življenje nenehno obnavljajo. Do približno 30. leta se kost obnavlja mnogo hitreje kot propada. Kostnina se nenehno veča, nato približno 10 let ostaja nespremenjena, po 40. letu starosti pa se začne zmanjševati. Delna izguba kostnine je del normalnega procesa staranja. Ko se razvije osteoporoza, se čvrstost kosti tako zmanjša, da pride do zloma že pri najmanjšem naporu ali obremenitvi. Kako hitro bomo izgubljali kostno maso, je odvisno od mnogih dejavnikov. Pomembno je zavedanje, da so nastavki za osteoporozo pogosto ustvarjeni že v mladosti. Manj možnosti za njen nastanek bo imel človek, ki si bo v mladosti nabral zadostne zaloge kostne mase. Za to pa

lahko oziroma moramo poskrbeti sami do 30. leta starosti. To lahko storimo predvsem z zdravim načinom življenja (ustrezna prehrana, redno in primerno gibanje, nekaženje ...). Če imamo »močnejše kosti« oz. več kostne mase, nam je bo več ostalo za pozneje, ko jo postopoma izgubljam, zato bo tveganje za razvoj osteoporoze manjše.

Koroško društvo za osteoporozo je bilo ustanovljeno v jeseni leta 2002 in deluje na območju Koroške regije. Ustanovljeno je bilo z namenom, da pomaga izboljšati življenje ljudem, ki že trpijo zaradi osteoporoze, da v širši javnosti poveča zavedanje in razumevanje težavnosti osteoporoze, in z namenom, da spodbudi ljudi k razmišljanju in pravočasni skrbi za svoje kosti.

Da bi uresničili svoje cilje, ki smo jih sprejeli na ustanovnem občnem zboru, smo v letu 2003 organizirali in izvedli kar nekaj izobraževanj, tečajev telovadbe, redne tedenske terapijske

vadbe in pohode. Sodelovali smo tudi v nekaj lokalnih preventivnih akcijah, ki jih prirejajo regijske zdravstvene ustanove in izvedli brezplačno presejalno merjenje mineralne kostne gostote z ultrazvokom, ki se ga je udeležilo 112 občanov Raven in Radelj.

V letu 2004 bomo naš dosedanj program dela razširili še na druge lokacije v regiji, dodali pa bomo še nekaj novih programov, kot so: dnevi zdravja, terapijski vikendi, hidroginastika, šola osteoporoze, skupina za samopomoč, odprti telefon in drugo. Uresničevanje teh programov bo odvisno predvsem od števila članov društva na določeni lokaciji, od njihovega zanimanja za program in od finančnih možnosti, ki jih bomo imeli v društvu.

Za kakršnekoli informacije smo vam na voljo na sedežu društva, ki je v Zdravstvenem domu Ravne na Koroškem, tel.: 87 05 234 ali 051 228 883. ▲

CEPLJENJE PROTI KLOPNEMU MENINGOENCEFALITISU

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO RAVNE NA KOROŠKEM

Klopni meningoencefalitis je virusno obolenje osrednjega živčevja, ki ga na človeka z ugrizom prenaša okužen klop. Bolezen prizadene zlasti možgane in možgansko ovojnico. Po preboleli bolezni ima več kot tretjina ljudi trajne posledice.

Najučinkovitejši način zaščite pred klopnim meningoencefalitisom je cepljenje. Da dosežemo ustrezno zaščito, je najboljši cepiti v zimskih mesecih, še preden postanejo klopi aktivni.

Za popolno cepljenje so potrebni trije odmerki cepiva. Cepimo v ramensko mišico z dvema odmerkoma cepiva v razmiku 1 meseca. Tretji odmerek cepiva damo 9 do 12 mesecev po drugem. Zaščito obnovljamo vsakih 3 do 5 let

z enim odmerkom cepiva. Cepimo tudi otroke. Priporočamo, da je otrok ob prvem cepljenju star tri leta. V primeru večje ogroženosti se lahko cepijo tudi otroci, starejši od enega leta.

Ne cepimo oseb z akutno vročinsko boleznijo, oseb, alergičnih na kokošja jajca in oseb, ki so alergične na posamezne sestavine cepiva.

Vse informacije o cepljenju lahko dobite na Zavodu za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem, kjer lahko cepljenje tudi opravite. Telefonska številka ambulate za cepljenje je 02 8705 252 ali 02 8705 231.

Urnik cepljenja bo objavljen preko sredstev javnega obveščanja. ▲

RAK DEBELEGA ČREVEESA IN DANKE

PUHR SONJA MOLIČNIK, dr. med. int.

Rak na debelem črevesu in danki je najpogostejši tumor na prebavilih in drugi po pogostosti med vsemi malignomi. Po pogostosti sta pred njim le pljučni rak pri moških in rak na dojkah pri ženskah. V razvitih deželah in tudi v Sloveniji zbolevnost stalno narašča in kljub razvoju novih diagnostičnih postopkov in izboljšanju zdravljenja se umrljivost bistveno ne zmanjša.

Je bolezen, ki začne naraščati po petdesetem letu starosti in je redka v mladosti. Zdravljenje (in preživetje) je najbolj uspešno takrat, ko bolezen odkrijemo v asimptomatskem obdobju, ko bolnik še nima nobenih težav, ali pa tedaj, ko je bolezen omejena na črevesno steno. Tako so preventiva, odkrivanje rizičnih skupin in zgodnja diagnostika ključna mesta v našem vsakdanjem delu.

Vzroki za nastanek karcinoma debelega črevesa in danke so še vedno neznani. Pogostejše se pojavlja pri belcih kot črnih. Epidemiološke analize v razvitih deželah nakazujejo povezavo bolezni z večjim uživanjem maščob in alkohola, manjšim uživanjem beljakovin in balastne hrane, premajhno telesno aktivnostjo itd., poleg dednih dejavnikov pa so pomembne tudi nekatere bolezni črevesja. Za nas je najpomembnejša sekundarna preventiva, to je zgodnje odkrivanje bolezni, ko je le-ta omejena na steno črevesa, ko je

zdravljenje najuspešnejše in preživetje bolnikov zanesljivejše. Večina strokovnjakov meni, da se velik del karcinomov razvije iz polipov. Polip imenujemo tkivo, ki štrli v lumen črevesa. Na osnovi histopatološke slike razlikujemo več vrst polipov; za nekatere velja, da se iz njih ne razvije karcinom, za druge, predvsem žlezne, pa se verjetnost njihove preobrazbe večja z leti – povprečno po petih do desetih letih. Odkrivamo jih lahko z rentgenskimi preiskavami, ki pa so nezadostne, ter z endoskopskimi. Popolna koloskopija je edina ustrezna metoda, ki nam omogoča zanesljivo vidno in histopatološko diagnozo. Skoraj vedno uspe pregledati celo črevo ter z elektroditermijsko zanko polipe odstraniti in jih poslati na histopatološki pregled. Pogostost maligne preobrazbe je odvisna od histološke zgradbe in narašča tudi z velikostjo polipa. Študije so pokazale, da lahko pojavnost raka znižamo za 90-100 %. Poleg endoskopije nam pri odkrivanju bolezni služi test za odkrivanje prikritih krvi v blatu. Pri nas je najpogostejše v uporabi Hemoccult test. Pozitivna reakcija se pojavi v prisotnosti 10 ali več mg hemoglobina, to je petkrat več, kot je običajna izguba z blatom. Test je malo zanesljiv, saj vemo, da le okoli 60 % karcinomov in le okoli 20 % polipov zakrvari, in še to le občasno, zato ga je treba v različnih obdobjih ponoviti. Test je lahko pozitiven, čeprav ne gre za krvavitev, in

sicer pri uživanju rdečega mesa, uživanju določene neprekuhane zelenjave ..., vzrok pa je lahko tudi jemanje zdravil, ki vplivajo na strjevanje krvi (marivarin, aspirin, andol), jemanje nekaterih analgetikov ...

Obdobje od prvih znakov bolezni do postavitve diagnoze je običajno dolgo, tudi več mesecev. Znaki so odvisni od lokalizacije tumorja, velikosti, razširjenosti in zapletov. Bolniki največkrat opazijo spremembo v odvajanju blata, novonastalo zaprtje ali drisko oziroma izmenjavanje, lažne pozive za odvajanje blata, spremembe oblike stolice, svežo kri v blatu, lahko tudi temno, pogostejše trebušne bolečine. Hujšanje, izguba teka, rahlo povišana temperatura in bledica so ponavadi zelo pozni znaki bolezni. Laboratorijske preiskave so v zgodnjem obdobju običajno normalne, kasneje se zaradi prikritih ali očitnih krvavitev navadno pojavi slabokrvnost ter drugi odkloni kot posled-

ica razširjenosti bolezni. Zgodnja diagnoza je za prognozo izjemnega pomena. Najuspešnejše je operativno zdravljenje, katerega uspeh je odvisen od razširjenosti bolezni. Dodatno zdravljenje je še predoperativno obsevanje nekaterih oblik ter pooperativno zdravljenje s citostatiki. Po operaciji moramo vsako leto napraviti kontrolno koloskopiko zaradi čimprejšnjega odkrivanja novonastalih polipov ali ponovitve bolezni.

Zdravljenje je najuspešnejše in preživetje najzanesljivejše takrat, ko bolezen odkrijemo v zgodnjem obdobju, ko še ni znakov, ali če je le-ta omejena na črevesno steno. Zato sta preventiva ter zgodnje odkrivanje naš glavni cilj.

Združenje gastroenterologov si prizadeva za uvedbo programa za zgodnje odkrivanje bolezni, podobno kot je odkrivanje raka dojke ter raka na materničnem vratu. Zajeti bi bili vsi državljani po petdesetem letu starosti. ▲

PRAZNUJEMO

MARIJA BERDNIK 90 LET

FRANC JURAČ

Ko so ob devetdesetletnici Marije Berdnik iz Otiškega Vrha pri Dravogradu njeni otroci in vnuki pripravili praznovanje in ji na dveh tortah prižgali devetdeset sveč, jih je jubilantka Marija upihnila v dveh poskusih. Ko so ji na slovesnosti zaigrali Avsenikovo Na Golici, se je veselo zavrtela in hotela je pokazati, da še dobro pleše.

Leta 1940 se je poročila in v zakonu rodila šest otrok. Mož Anton je za otroke služil kruh z delom v gozdovih, pred upokojitvijo pa je bil zaposlen kot nočni čuvaj v Tekstilni tovarni v Otiškem Vrhu. Da pa je bil kos kruha še debelejši, je Marija doma pridelovala žito in druge poljske pridelke. Z možem Antonom sta bila poročena sedemindeset let in njena največja želja je bila, da bi dočakala biserno poroko. Mariji Berdnik tudi mi iskreno čestitamo. ▲

Foto Franc Jurač

87 LET MEŽNERJEVE BICE

FRANC JURAČ

Kako srečna je bila Mežnerjeva bica, Marija Ramšak iz Tomaške vasi, ko so ji otroci ob njeni sedeminosemdesetletnici pripravili slavo! Srečna pa je bila tudi, ko je videla, da jo imajo radi in jo spoštujejo. Posebno veseli so, da je ob trdem in težkem delu dočakala ta jubilej. Ko se je 11. januarja leta 1917. rodila v številni družini na Trmodovi kmetiji na Paki nad Mislinjo, je že v otroških letih občutila bremena težkega življenja. Stara komaj sedem let je morala iti služiti na kmete, pri katerih je ostala kar sedemnajst let. Leta 1946 se je poročila z Jožetom Ramšakom in prišla za gospodinjno na

Mežnerjevo kmetijo v Golavabuko. Celih osemindeset let je gurala in delala na kmetiji, na kateri je dala življenje šestim otrokom. Ko se danes spominja vseh teh let, ji je najbolj hudo, da je morala vsa leta nositi vodo za potrebe gospodinjstva na glavi. Ko ji je pred desetimi leti umrl mož, se je preselila k sinu Jožetu in snahi Julki, kjer lepo preživlja jesen svojega življenja. Ker že dolga leta rada prebira našo revijo in je nanjo tudi naročena, ji k jubileju iskreno čestita tudi Viharnik. ▲

Marija Ramšak z otroki, vnuki in pravnuki.

Foto Franc Jurač

FRANC HERMAN 80 LET

ROK GORENŠEK

**Na Uršlji gori sončece sije,
v Kotljah
pa vince in »kseva« voda se pije,
saj dedi Franc Hrvatov 80 let slavi.**

Tako je bilo zapisano na prisrčnem vabilu, ki smo ga prejeli sorodniki in prijatelji Franca Hermana, Hrvatovega Franca iz Kotelj, ko je slavil svoj jubilej, osemdeset let življenja.

Franc se je rodil 23. avgusta leta 1923. V Kotljah smo živi le še trije isti letniki: Mušev Tonč, dr. Anton Skobir, ki živi v Ljubljani, in jaz, Rok Gorenšek. V osemdesetih letih življenja smo preživeli veliko lepega, bila pa so tudi težka leta. Najhuje je bilo, ko so nas še ne dvajsetletne fante, v najlepših letih življenja, Nemci prisilno mobilizirali v svojo vojsko in nas poslali na krvava bojišča druge svetovne vojne širom po Evropi. Petek je bil, trinajstega, ko smo se obupani poslavljali in odhajali v negotovost. Pri Hrvatcu smo se zbrali, kakih petintrideset nas je odšlo, sedemnajst se jih nikoli ni vrnilo. Njihove

Franc Herman st.

kosti trohnilo daleč na tujem po vsej Evropi. Franc je imel še enkrat srečo, da je preživel. Leta 1943 je doživel boje v Ukrajini, med tem prečkal most čez reko Dnjeper in komaj je prišel čez, je bil most razstreljen. Preživel je težke, krvave boje z Rusi pri Stanislavu in Tarnopolu, ruske tankovske napade, napade pešadije in ruskih nizkoletečih letal. Spoznal je tuljenje in grmenje ruskih katjuš ali Stalinovih orgel. Leta 1944 je bil med anglo-ameriško invazijo na Normandijo in Francijo ranjen. Zdravil se je v tujini, spomladi leta 1945 pa se je vrnil domov. Takoj je moral k ljudski milici. Potem se je vse pomirilo, prevzel je Hrvatovo kmetijo in začel kmetovati. Našel si je dobro ženo Veroniko. V zakonu so se jima rodili štiri sinovi. Danes se lahko z veseljem in ponosom ozreta nazaj na skupno prehojeno pot. Razveseljujejo ju otroci in njihove družine, ki so si jih ustvarili z vnuki in pravnuki.

Franc je bil vedno dober prijatelj, mož, oče, dedi ter sosed in želimo, da bi tak ostal še naprej. ▲

DOBRNIK – KORDEŽ
Popravek in dopolnitev

V novembrski številki Viharnika je na strani 12 začetek predstavitev kmetije Dobrnik avtorja Mirka Kumra. V naslovu je izpadla črka b in tako spremenila ime. Na strani 14 pa je pomotoma objavljena fotografija domačije Osojnik iz Koprivne. Objavljamo posnetek Dobrnikove domačije in se opravičujemo prizadetim.

V mesecu decembru je izšla knjiga »Doživetja in spomini«, ki jo je izdala Mohorjeva družba na pobudo Jožeta Praperja, Kordeževega nečaka. Na 300 straneh je opisano življenje Kordeževih rodov oziroma spomini Ivana Kordeža, ki jih je opisal v svoji zapuščini in jih je Mirko Kumer omenil v začetku svojega članka.

Uredništvo

Domačija Dobrník – Kordež

MARIJA MATJAŠEC 80 LET

ROK GORENŠEK

Marija Matjašec

Letos, 5. januarja 2004, je Marija Matjašec, rojena Gabor, z Brezja v Podgori pri Kotljah dopolnila osemdeset let življenja.

Marija se je rodila leta 1924 v Trnju v Prekmurju. Živela je v številni družini, zato si je morala po končani osnovni šoli takoj poiskati delo.

Delala je sezonska kmečka dela po kmetijah in se selila iz kraja v kraj.

Po drugi svetovni vojni se je izučila za šiviljo.

Spoznala je delavca Ivana Matjašca, s katerim se je poročila. Leta 1962 sta se preselila k nam v Kotlje na Šrotnek na tedanje zadržno kmetijsko posestvo. Tu sta dobila stalno zaposlitev. Zatem sta dobila stanovanje na Brezju v Podgori pri Kotljah. Marija se je potem invalidsko upokojila, mož Ivan pa ji je leta 1989 umrl. Bila je zelo pridna, delovna in poštena. Z leti je postala prava Korošica.

Marija je rodila šest otrok. Sedaj ima trinajst vnukov in pet pravnukov, ki so ji v veliko veselje in ponos.

V pokoju Marija veliko bere in si tako krajša čas. Zdravje ji za njena leta kar dobro služi. Poleti rada dela na vrtu in skrbi za rože, brez katerih ne bi mogla živeti.

Njeni bližnji in daljni sorodniki, sosede, sodelavci, znanci in prijatelji, vsi, ki jo imajo radi, ji za njen življenjski jubilej iz srca in prisrčno čestitajo ter želijo, da bi še dolga leta zdrava in srečna živela med njimi. ▲

STANKO IN AMALIJA BOROVNIK – ZLATA POROKA PRI PREDANU NA ZELENBREGU

Stanko in Amalija Borovnik med svojimi

Konec oktobra sta v krogu svojcev, sosedov in prijateljev praznovala zlati jubilej – 50 let skupnega življenja – Stanko in Amalija Borovnik, p. d. Predanova, z Raven na Koroškem. Civilni obred je potekal na Ravnah, kjer ga je vodil župan, **Maksimiljan Večko**, cerkveni pa na Prevaljah. Pred bogom ju je ponovno zvezal **Gabrijel Cizelj**. Po končanem obredu smo se odpeljali v gostišče Brigita, kjer smo ob zvokih Šibovnikov plesali do zgodnjih jutranjih ur.

Amalija se je 4. 7. 1934 na Zelenbregu 23, na kmetiji pri Predanu, rodila Francu in Angeli Hribernik. V družini so bili še brat Franc, Mirko in sestra Elizabeta. Živel so od kmetijstva. Osnovno šolo je obiskovala na Zelenbregu pri Račelu in kasneje na Ravnah, takratnem Guštanju.

Za učenje je bilo malo časa, saj je bilo treba na kmetiji delati od jutra do večera, tudi za otroške igre ga je primanjkovalo. Preživela je tudi 2. svetovno vojno, ob kateri je doživela veliko strahu in preplaha. V takratnem času še niso poznali elektrike, tako da so si svetili s petrolejkami. Tudi strojev še niso poznali, zato so morali vse delati ročno. Amalija je bila najstarejša

hčerka pri hiši, zato je morala že kar hitro poprijeti za večino kmečkih del. Pri svojih dvanajstih letih je morala peči kruh in opravljati mnoga druga težja kmečka opravila.

Njeno edino razvedrilo je bila nedeljska maša, kjer se je srečevala s svojimi vrstniki.

Stanko se je 12. 3. 1929 v Starem trgu 56 v Slovenj Gradcu rodil Francu in Mariji Borovnik. Ker je bil najstarejši sin na kmetiji, je moral že zgodaj poprijeti za vsa trda dela in skrbeti še za mlajše brate in sestre.

Osnovno šolo je obiskoval v Slovenj Gradcu. Po odsluženem vojaškem roku je poprijel za razna priložnostna dela, da je lahko doma mami pomagal preživljati še ostale družinske člane in zgraditi hišo, ki je bila med vojno požgana.

Leta 1953 je spoznal svojo partnerko Amalijo. Spoznala sta se na njenem domu, ko je Stanko prišel kupovat živino. Med njima je takoj preskočila iskrica in kaj kmalu sta se tudi poročila.

Že čisto mladima zakoncema so jima prepustili kmetijo. Dobil sta zemljo, ni pa bilo skoraj nobenih strojev, zato je bilo potrebno vse obdelati ročno ali z živalmi.

V zakonu so se jima rodili trije otroci: sin Ivan in Stanko ter hčerka Danica, ki z družino živi z njima na kmetiji. Vsa ta leta sta pridno gospodarila in vzgajala svoje otroke.

Večkrat so se nad njih zgrnili temni oblaki, vendar sta jih s potrpežljivostjo in ljubeznijo pręgala. Zelo sta se razveselila, ko je na kmetiji zasvetila prva žarnica.

O dopustu nista niti razmišljala,

saj zanj ni bilo niti denarja niti časa. Tako sta se malo posevelila le, če so doma naredili »steljerajo«. Takrat sta povabila sosede in kolege, ki so čez dan delali steljo, zvečer pa so malo »pogavdali«.

Kasneje so prišli vnučki, ki so jima še v posebno veselje. Vseh pet sta pomagala vzgojiti.

Ob visokem jubileju jima želimo še mnogo let zdravja, sreče in medsebojnega razumevanja. ▲

LJUDJE

IN

DOGODKI

60 LET XI SNOUB MILOŠA ZIDANŠKA – POHORSKE BRIGADE

STANKO HOVNIK

Zidanškova brigada na Pungartu po ustanovitvi.

Prireditve ob šestdesetletnici ustanovitve brigade je bila 10. januarja letos v Narodnem domu v Mariboru. Predsednik odbora te brigade, **Alojz Vindiš – Dunda**, je pozdravil vse navzoče, posebno prvega komandanta in komisarja brigade, poslance, župane, svetnike, predstavnike veteranskih organizacij, slovenske vojske in predstavnika republiške borčevske organizacije, **Janeza Stanovnika**.

Slavnostni govornik je bil predstavnik generalštaba slovenske vojske, ki je med drugim dejal: »Posebej cenim vaš prispevek v boju proti okupatorju. Ustanovitev Zidanškove, Pohorske brigade pred šestdesetimi leti je bil pomemben mejnik, zgodovinski trenutek tako za Štajersko kakor za celotno slovensko ozemlje. Zgodovinsko pomembno je, da se je natanko leto dni po junaški smrti borcev prvega Pohorskega bataljona, na soboto, 8. januarja 1944, v majhni

Borci Mislinjske doline in Dravograda, udeleženci proslave 60-letnice ustanovitve Zidanškove brigade.
Foto Stanko Hovnik

pohorski vasi Sv. Primož na Pohorju postrojilo tristo oboroženih partizanov, organiziranih v tri bataljone. Rojena je bila udarna pest osvobodilnega boja v tem delu Slovenije, ki je do konca vojne povzročala okupatorju velike

preglavice.«

Govornik je omenil tudi petintridesetletnico teritorialne obrambe Republike Slovenije, ki je bila lansko leto.

Spregovorila sta še župan Mestne občine Maribor **Boris Sovič** ter predsednik re-

publiškega odbora ZB NOV, Janez Stanovnik, ki je tudi obesil spominski trak na brigadni prapor.

Prireditve je popestril kulturni program, zaključili pa so ga tovariški pogovori udeležencev. ▲

SVEČANOST OB PODPISU LISTINE O SODELOVANJU

STANKO HOVNIK

Organizaciji ZZB NOV Slovenj Gradec, V. V. za Slovenijo, PDV sever za Koroško, in Zveza častnikov Mislinjske doline sta 22. decembra 2003 v dvorani Mestne občine Slovenj Gradec podpisali listino o sodelovanju.

Veteranske organizacije je predstavil **Boštjan Polutnik**, slavnostni govor pa je imel župan Mestne občine Slovenj Gradec **Matjaž Zanoškar**. S podpisom listine o sodelovanju so si organizacije naložile naloge: ohranjanje spomina na upornišvo slovenskega naroda v vseh obdobjih, sodelovanje pri domovinski vzgoji mladega rodu, obrambna vzgoja in sodelovanje s slovensko vojsko, sodelovanje pri organizaciji spomin-skih svečanosti, sodelovanje pri praznovanju slovenske policije in ob prazniku Dneva državnosti, skupni nastopi pri urejanju zakonske zaščite veteranov in njihovih pravic.

Spregovorili so tudi podpisniki listin in poudarili, da so se v vseh obdobjih borili za enake interese: svobodo, samostojnost in neodvisnost slovenskega naroda. ▲

*Podpis listine o sodelovanju veteranskih organizacij.
Praporščaki veteranskih organizacij s prapori.*

Foto Stanko Hovnik

ČETRTI BLAGOSLOV KONJ V DOVŽAH NA ŠTEFANOVO

MILENA TRETJAK

Tudi letošnji, že četrti, tradicionalni blagoslov konj pri cerkvi Svetega Urha v Dovžah, ki ga je pripravilo Konjerejsko društvo Mislinjske doline, je dobro uspel. Čeravno je letošnji mraz pokazal svoje zobe prav na praznik konjenikov oziroma na štefanovo, pa se konjeniki niso pustili in so se v velikem številu udeležili blagoslova, katerega je po sveti maši opravil župnik **Tine Tajnik**. Svoje konje je na blagoslovitev pripeljalo oziroma prijezdilo kar petinšestdeset konjenikov. ▲

Govor predsednika Konjerejskega društva Mislinjske doline, Jožeta Urbancla, sledil pa je še govor župana občine Mislinja, Viktorja Robnika.

Foto Milena Tretjak

ČEZ GORO K OČETU, TOKRAT ŽE ENAJSTIČ

MIRKO TOVŠAK, oec

Planinsko društvo Ravne na Koroškem je letos organiziralo že enajsti spominski pohod od Črne do Železne Kaple v Avstriji, ki je poimenovan po literarni predlogi Prežihovega Voranca »Čez goro k očetu«. Pohod vsako leto, tik pred božičem, pripravljajo ravenski planinci, da bi na ta način obudili spomin na junaško dejanje žene, sedaj že pokojnega pisatelja Lovra Kuharja, ko se je v snegu z nedoraslimi otroci na božični večer prebijala v Avstrijo, da bi se tam srečala s svojim možem. Prežihov Voranc, ki je takrat živel v ilegali kot revolucionar, namreč ni smel prestopiti avstrijsko-jugoslovanske meje, njegova žena pa tudi ni dobila uradnega dovoljenja za njen prestop. Po utrudljivi poti in neprespani noči, ko se je sredi snega in mraza do jutra končno prebila v Železno Kaplo, pa do srečanja z možem ni prišlo, ker so ga tik pred tem aretirali v Avstriji. Po ženinih spominih je to junaško dejanje opisal tudi pisatelj sam v noveli, ki nosi isti naslov kot ta pohod, novela pa je izdana v lični knjižici, katero vsem Korošcem toplo priporočamo, da si jo preberejo.

Letošnjega pohoda se je udeležilo preko šeststo pohodnikov. Čeprav snega letos praktično ni bilo, pa je vsakoletni pohod doživetje za sebe, še posebej, ker se na njem srečajo domala vsi planinci iz Koroške regije in zato ta dogodek pomeni tudi svojevrstno družabno srečanje ljubiteljev gora. ▲

1

2

3

4

1. Pohodniki v nočnih urah prehodijo približno 25 km poti.

2. Organizator in pobudnik pohoda, Jože Žunec, pozdravlja pohodnike.

3. V Avstriji nas še posebej tople sprejmejo domačini – Koroški Slovenci.

4. Pri Kumru se pohodniki za trenutek ustavijo na malici – med njimi je veliko planinskih vodnikov.

SREČANJE STAREJŠIH KRAJANOV GABERK

MIHAELA KOTNIK

Tako kot vsako leto do sedaj je krajevna organizacija Rdečega križa iz Gaberk pri Šoštanju tudi letos organizirala srečanje starejših krajanov v domu gasilcev v Gaberkah 5. decembra 2003 na predvečer sv. Miklavža. Predsednik RK Gaberke, **Rafko Blatnik**, je v pozdravnem govoru povedal, da v kraju živi šestinsedemdeset krajanov, ki so starejši od sedemdeset let, najstarejša krajanka jih šteje kar štiriindevetdeset. To je **Marija Borovnik**, ki se letos zaradi zdravstvenih težav ni mogla udeležiti srečanja. Vabilu se je odzvala tudi **Darinka Herman**, predsednica občinske zveze RK Velenje, ter župan Mestne občine Šoštanj, **Kopušar**, in še drugi predstavniki območnih organizacij v kraju. Po pozdravnem govoru je sledil kulturni program, ki so ga tudi letos popestrili otroci iz vrtca Gaberke, mladi harmonikaši pod vodstvom Vilija Mravljaka, ljudske pevke »Cvet iz Gaberk« ter kulturniki. Po veselem programu jih je tudi tokrat obdaril Miklavž. Članice odbora RK so se potrudile, da so jim skuhale dobro večerjo. Skratka, bilo je veselo, saj je namen tega srečanja, da se vidijo in pogovorijo o lepem in slabem, ki spremlja naše življenje. Zaželimo jim srečno in zdravo leto 2004 ter da

Miklavževo srečanje starejših krajanov Gaberk.

se naslednje leto spet vidijo in poveselejo. Vsem, ki ste kakorkoli pomagali, da je srečanje uspelo, se v imenu odbora RK

Gaberke zahvaljujem in želim obilo sreče in zdravja v tem letu. ▲

ZM d.d.
ZAVAROVALNICA
MARIBOR

PE Podružnica SLOVENJ GRADEC

tel.: (02) 88 12 700, (02) 88 12 730,

fax: (02) 88 12 737

IZBERITE MODRO SVOJO POT

**V 365 DNEH JE LAHKO SAMO
EN DAN NESREČEN.
NE PUSTITE SE PRESENETITI.**

Vaša Zavarovalnica Maribor d.d.

**ZVEZA HRANILNO KREDITNIH SLUŽB
SLOVENIJE, p.o. LJUBLJANA**
POSLOVNA ENOTA SLOVENJ GRADEC
Telefon 02 883 93 00

Blagajniška mesta:

Slovenj Gradec, Celjska 7
Mislinja
Dravograd
Radlje ob Dravi
Prevalje

tel. 02 88 39 313
tel. 02 88 50 210
tel. 02 87 70 140
tel. 02 87 70 150
tel. 02 87 50 220

V naši hranilno kreditni službi vam nudimo zaupno, zanesljivo, varno in gospodarno urejanje vaših denarnih zadev. Poslujemo s poslušom za vsakega komitent.

VARČEVANJE

Ponujamo ugodne obrestne mere za vse vrste vezanih tolarskih depozitov.

TRANSAKCIJSKI RAČUNI:

- za samostojne podjetnike, društva
- za imetnike dopolnilnih dejavnosti na kmetijah
- za fizične osebe

NOVA PONUDBA:

HRANILNA KNJIŽICA OBROČNEGA VARČEVANJA

KREDITI:

- vse vrste dolgoročnih in kratkoročnih kreditov, ugodno tudi za nakup kmetijskih zemljišč

DODATNA PONUDBA.

- **MAGNA** kartica
- plačilna kartica **ACTIVA** – možnost dviga gotovine na bančnem avtomatu
- vplačilno mesto za **vzajemne sklade KD Investments** (GALILEO, RASTKO, KD BOND)
- zavarovalniške storitve za zavarovalniško hišo SLOVENICA

OHRANJAMO TRADICIJO IN SKRBIMO ZA RAZVOJ!

ZBIRKI »POET V MENI« NA POT

PETER TOVŠAK

Kar nekaj let smo v Kulturnem društvu Mislinja premlevali zamisel, da bi zbrali pesniška dela ustvarjalcev, ki izhajajo iz naših krajev in so bili ali so še povezani z delom v kulturi v domačih društvih. Simbolično smo jih zemljepisno zaokrožili v svet med Pohorjem in Paškim Kozjakom.

Zbiranja, obdelave in izbora gradiva sta se lotili **Minka Tovšak in Andreja Martinc**, ki je kot slavistka poskrbela za strokovnost opravljenega dela. Vnos teksta v računalnik sta opravila Metka Rošar in Miha Tovšak. Očem prijetna celostna podoba knjižne zbirke pa je delo oblikovalke **Duše Arsovske**.

Pred nami je knjiga, ki ni zabavni roman, tudi ne vrhunski umetniški biser, še manj komercialna uspešnica. Sicer nikakor ni namen, da bi izrekli sodbo o knjigi, pa vendar – s pričujočo knjigo vstopa v našo zavest tisti intimni svet pesnika, ustvarjalca, ki je trenutke sreče, radosti, veselja, žalosti, spoznanja, razočaranja in navdušenja zapisal z besedo v pesniški obliki. Čeprav so trenutki ustvarjanja za pesnika včasih naporni, večkrat boleči in predvsem osebni, pa z javnim zapisom pesem prestopi prag zasebnosti, postane občečloveška za vse nas in presega meje časa. In to je ves smisel, cilj, sporočilo in bogastvo zapisane besede, tudi te knjige.

Štirje pesniški ustvarjalci se srečajo v tej knjigi: Jože Krajnc – Ameršek, Jože Tovšak, Stana Lušnic Arsovska in Andreja Martinc. Če Jože Krajnc v lahкотni ljudskosti pohorskega Jurija Vodovnika niza verze svojih pesmi, se Jože Tovšak med drugim spopade z zahtevno pesniško formo soneta. Vanj vtisne svoja subtilna občutja, temeljne vrednote in resnice, ki jih spoznava, sprejema in živi kot duhovnik. Polnemu »valovanju duše« se v svojih pesmih prepusti pesnica in slikarka **Stana Lušnic Arsovska**. Njene pesmi kot biseri odprte školjke izsevajo humanost občutij njene duše. Povsem

samosvoj je pesniški izraz Andreje Martinc. Ni dogodkov, ni akcije, presija čustev in vtisov preplavi formo, košček za koščkom se pesnica razdaja svojim pesmim in vendar ostajata nedeljivo eno – pesem in pesnica. Ta očitna različnost pesnikov daje zbirki čar in celovitost, saj vsak na svoj osebni način izpričuje svoj svet, svoja srečanja, svojo resnico, kot jo vidi in čuti iz notranjosti svoje duše. Z izdajo knjige se ta resnica, ta svet približa vsem nam, nas v spoznavanju resnice bogati in osrečuje, kraju in slovenskemu pesniškemu ustvarjanju pa daje svoj prispevek.

Na koncu gre zahvala vsem, ki so pri izdaji sodelovali ali kakoorkoli prispevali svoj delež. Posebej se zahvaljujem vsem širim pesniškim ustvarjalcem, iskrena hvala Minki in Andreji, ki sta opravili levji delež zbiranja, izbora in urejanja gradiva, Andreja pa je ves tekst še skrbno lektorirala. Hvala Metki in Mihi za računalniški vnos. In ko danes vzamem natisnjeno knjigo v roke, začutim, kako zunanja in notranja podoba knjige razodevata oblikovalsko mojstrovino Duše Arsovske. Harmonija oblike in barve osvaja vabi bralca, da poseže po knjigi, njeni vsebini pa dodaja sporočilno moč. Celostna podoba knjige priča, kako je oblikovalec pri svojem delu močno čutil z vsebino. Hvala, Duša, za tvoje delo. Izdajo knjige je omogočilo Kulturno društvo Mislinja, del finančnih sredstev pa bo prispeval JSKD – Javni Sklad Republike Slovenije za kulturno dejavnost. Hvala tudi njemu!

Z natisom zbirke še nikakor nismo na koncu svoje poti. Zaman bi bil ves vložen trud, če po knjigi ne boš posegel Ti, moj dragi bralec. Ob prebiranju pesmi postaneš del njih, ko spoznaš, da Poezija med Pohorjem in Paškim Kozjakom živi in je del vseh ljudi, še posebej nas, ki v teh krajih živimo. S ponosom lahko rečemo: »Pesniki so tudi med nami!« ▲

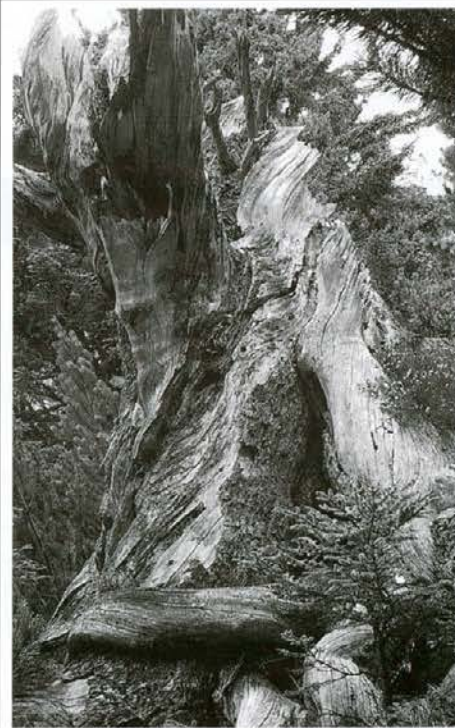
V PREVENTOVI JEDILNICI ZANIMIVA RAZSTAVA ZA OKO IN DUŠO

JOŽE POTOČNIK, prof.zgodovine

Ob koncu preteklega leta so na pobudo **Marije Osterman in Monike Žvikart** pripravili zanimivo in lično razstavo, ki so jo poimenovali »Za oko in dušo«. Stanko Topolovec, zaposlen v Preventu Slovenj Gradec, d. o. o., v oddelku informatike, snuje računalniške rešitve, oblikuje bolj ali manj zapletene algoritme, pretvarja zamisli v programsko kodo in pomaga ljudem do pravih podatkov in informacij.

Je velik ljubitelj fotografije in na razstavi smo se srečali z njegovimi deli, ki potrjujejo, da z velikim občutkom obvladuje fotografski objektiv. Njegovi vedri in topli posnetki prikazujejo lepote narave, cvetoče travnike in gozdne pokrajine v strmih pobočjih med Uršljo goro in Slemenom, pod Peco in njemu drago dolino Toplo.

Drugi Preventov sodelavec, **Stojan Prošev**, pa je na razstavi prisoten s poezijo. Njegove pesmice so zagledale luč sveta že ob koncu osnovne šole, »najprej za svojo dušo, potem pa še za prijatelje«. Njegovi stihovi so posvečeni ljubezni, bolečini in življenjskim stiskam, lepotam in utripu narave. Nekatere pesmi je že objavil v tovarniškem glasilu »Naši odmevi«. ▲

* 1976
+ 2003

TINA KREBL

V popoldnevu decembrske nedelje se je na šentiljskem pokopališču množica ljudi poslavljal od mlade Tine Krebl. Ne le ta prostor, vsa Mislinja je onemela v trenutkih poslednjega slovesa, ko je govornik spregovoril o usodnem dogodku in Tininem kratkem življenju.

Verjetno je mislila, da že stoji na varnem, ko ji je v delčku sekunde grozljiva sila vozila zadala usoden udarec. Tako nepričakovano se je pretrgala nit njenih, kdove kakšnih, poslednjih misli. Naglo je novica segla med mlajšo in starejšo generacijo prebivalcev naših zaselkov in preko njihovih meja. Želeli in upali smo, da le ni tako hudo. Pa vendar so morali vsi njeni najdražji v pičlih nekaj urah doumeti grozljivo resnico, da je ugasnil njen tako prisrčen in topel nasmeh. V hipu se je sesul svet za njene najbližje in ni ga čudežnega zdravila, ki bi zacelilo te rane bridkosti.

Tino Krebl je mama Stanka rodila 2. decembra leta 1976 v slovenjgraški bolnišnici. Otroštvo in nepozabni čas vrtca in osnovnošolskih klopi je preživela ob igriceh s sestro Ireno. Iz teh let mi je ostal njen vesel in nasmejan obraz globoko zapisan v spomin. Dobro je šla v korak z znanjem, čeprav sramežljiva, je znala hitro navezati prijetne odnose z ljudmi. Menda ni nikoli srečala človeka, v katerem ne bi zaznala dobrih strani. Najbrž jo je tudi zaradi te njene dobronamernosti najprej zamikala zdravstvena šola, čeprav je verjetno navdih tete Lojzke prilizil kakšno kapljo navdušenja. A jo je znanje vlekle vse višje. Tako se je znašla na visoki šoli za upravne delavce v Ljubljani in jo uspešno končala.

O srčnih zadevah ni glasno razmišljala, opazne pa so bile. In ljubezen z Blažem je v dobrem dvigovala oba. Razumevanje in volja po znanju, ki sta jo podžigala drug v drugem, pa sta osrečevala obe družini. Že kar v desetletje so se vlekli te vezi. Ni je tolažilne besede, ki bi omilila bolečino ob izgubi drage osebe.

Globoko v srca segajoča bridkost se je v solzah topila na licih mladih, ki so s cvetjem odevali belo krsto, in trgala je srca starejših, ki so sodoživljali bolečino Tininih najbližjih, saj tragičnega trenutka življenje res nikomur ne more odmeriti.

Marjan Križaj

ZAHVALA

Ob tragični izgubi naše drage

TINE KREBL

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo zasuli s cvetjem in jo pospremili na poti prezgodnjega slovesa.

Hvala sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam skušali lajšati bolečine ob najhujši življenjski preizkušnji. Prisrčna hvala dr. Leonardi Pirmanšek in osebju oddelka intenzivne nege slovenjgraške bolnišnice, župniku Tinetu Tajniku za opravljen pogrebni obred, Jerneju Završniku za pogrebne storitve, govorniku Marjanu Križaju za izrečene besede slovesa in pevcem za zapete žalostinke.

Vsi njeni

* 1934
+ 2003

GABRIJEL TAVZEL

Poletje prejšnjega leta se je nagibalo v svojo drugo polovico. To je tisti čas, ko mu pri nas na kmetih pravimo čas žetve. Zlatorumeni klasje narekuje obilno in bogato žetev in kliče žanjice na delo. Je pa tudi čas, ko je dozorelo na Gospodovi njivi. Tako so ostriški zvonovi oznanili, da nas je v svojem devetinšestdesetem letu starosti za vedno zapustil domačin in skrben gospodar, Obramov Gaber z Velke.

S težko bolečino doživljamo trenutke, ko iz naše srede odhajajo ljudje, ki jih dobro poznamo. Znanstvo nas hribovcev se prepleta skozi življenje kmetij in ljudi, ki živimo na njih. Tako se med sokrajan prepletajo globoke in pristne vezi in izguba enega izmed nas je zato še toliko bolj boleča.

Življenje Gabrijela Tavzla je steklo 19. marca leta 1934 na Svetem duhu, po domače pri Napečniku. Ko se je njegova mama poročila na Obramovo, je majhen deček ostal pri Napečniku kot posvojenec pri stricu. Tu je Gaber preživel svoja mlada leta. Življenje mu je naklonilo sedem bratov oziroma sestra. V svojem triindvajsetem letu je sprejel nemara svojo največjo odločitev v življenju. Skupaj s svojo izvenzakonsko izvoljenko Zofijo sta se preselila na Obramovo. Srednje velika kmetija, z njo pa trdo delo in obveznosti. Z zagnanostjo ter točno določenim ciljem sta praktično iz nič postavila lepo urejeno domačijo in dom. Toda dom ne bi bil dom brez otrok. Življenje ni prizanašalo. Gabru ni bilo dano, da bi imel svoje otroke, zato sta z Zofijo posvojila Baldija. Dečka, starega enajst let, sta vzela za svojega. Delo in skrbi so puščale brazgotine na Zofiji in Gabru. Že pred leti je Gaber resno zbolel na ledvicah, za las je ostal živ. Življenje je kruto poseglo v družino in Gabru in Baldiju iz srede iztrgalo Zofijo. Kar nekaj časa sta sama gospodarila. Znova pa je sreča zasijala pred dobrimi trinajstimi leti, ko je Gaber spoznal novo življenjsko sopotnico, Hildo. Skupaj so začeli gospodariti. Leta ju niso ovirala. Pridnost in marljivost sta dajala kmetiji novo moč. Nakupila sta celo vrsto strojev, a bolezen je leta 1994 udarila znova; Gaber je doživel srčni infarkt. Takrat se je marsikaj spremenilo. Po opravljeni operaciji na srcu je lahko Gaber opravljal le lažja dela, večino težjih del sta opravljal Hilda in Baldi. Bil je vesel in ponosen, da gre gospodarjenje pri Obramu naprej.

Gaber je imel načrtov in želja več kot marsikateri gospodar. Toda izdalo ga je zdravje. Volja boga je bila, da ga pokliče k sebi in ga iztrga iz objema življenja svojih dragih sorodnikov, prijateljev in znancev mnogo prezgodaj.

V ostriški fari je nastala globoka tišina, ko je odšel še en skrben gospodar in sokrajan, pripravljen vedno in vsakomur priskočiti na pomoč. Veliko je del, po katerih se ga bomo spominjali. O tem je pričalo tudi zadnje slovo od pokojnika. Na pogrebu člana zelene bratovščine in dragega krajana se je zbralo veliko ljudi, ki se ga bodo radi spominjali.

Robi Plimon

Ruperta Krajnca bo pogrešal tudi Viharnik. S svojimi prispevki o ljudeh in dogodkih na Pernicah je pestril njegovo vsebino. Besedila je vedno osebno prinesel na uredništvo in spotoma opravil še kakšen obisk ali drugi popravek. Napisal jih je ročno ali s pisalnim strojem. Realno, spoštljivo je pisal o ljudeh, ki so mu zaupali svoje življenjske zgodbe in s tem ohranil zanamcem spomin na utrip življenja v svojem okolju v času, ko je živel in ustvarjal.

Uredništvo

* 1929
+ 2002

V SPOMIN

VINKO JUVAN

Leto dni je minilo, kar smo se 29. decembra 2002 na starotrškem pokopališču poslovili od Vincenca Juvana – Gabrovnikovega očeta z Vrh.

Pokojni se je rodil pred tridesetimi leti pri Rotovniku v Spodnjem Razborju. Odraščal je skupaj s petimi brati in na precej veliki kmetiji je moral že od malega pomagati pri delu, tako da je bil varen vseh kmečkih del, med drugim tudi tkanja. Še posebej hudo breme pa je nanj padlo med II. svetovno vojno, ko sta bila starejša brata v partizanih.

Kasneje se je Vinko priženil h Gabrovniku na Vrhe, kjer je živel njegova nevesta Tončka. Vajen trdega dela se je kmalu lotil posodabljanja kmetije. Najprej je prenovil hišo, nato še gospodarsko poslopje.

V zakonu so se jima rodili štiri otroci, vendar mu zakonske sreče ni bilo dano uživati prav dolgo. Umrli je namreč Tončka in mu zapustila še nedorasle otroke, od katerih je najmlajša Zalka takrat štela šele štiri leta. Tako je vse delo na kmetiji in vzgoja otrok padla nanj, vendar je Vinko z velikim trudom in odrekanjem poskrbel, da so otroci prišli do poklicev in se osamosvojili.

Ko bi ob odraslih otrocih lahko tudi sam začel uživati življenje in bi se nekoliko oddahnil, ga je doletela težka bolezen, zaradi katere so mu morali amputirati nogo. Kljub temu je še vedno po svojih močeh pomagal sinu Zvonku, ki je ostal doma na kmetiji.

Vse navedeno priča, da mu v življenju ni bilo lahko, pa vendar se je v redkih brezskrbnih trenutkih, ki so mu bili na voljo, rad ob pesmi poveseil s svojimi prijatelji in sosedi, s katerimi je bil vedno v dobrih odnosih.

Hvala vsem tistim, ki ste mu v težkih trenutkih življenja stali ob strani. Prav tako velja zahvala tistim, ki se ga zdaj, ko ga ni več med nami, spominjate v molitvi ter krasite njegov grob s cvetjem.

* 1923
+ 2003

Kako je prazen dom,
dvorišče naše.
Okoli zaman vas išče,
ni več vašega smehljaja,
le trud in delo vaših pridnih rok
za vedno nam ostaja.

RUPERT KRAJNC

Ni še dolgo tega, ko so neke lepe nedelje pri Ravniku, kmetu na Pernicah, zbrani v družinskem krogu proslavili osemdesetletnico gospodarja Ruperta Krajnca. Čudovita obletnica, dana redkim, še posebej v tako lepem krogu družine in prijateljev. Tudi zapisali smo nekaj o tem lepem izjemnem jubileju in mu namenili nekaj zaslužnih vrstic v Viharniku.

Tisto nedeljo še nihče ni slutil, da je tako blizu čas, ko se bomo zbrali in zadnjič poslovili pri perniški cerkvi, ki jo je tudi njegov rod pomagal vzdrževati in več kot dve stoletji ohranjati pri funkcionalnem življenju, pač odkar vemo, da so Ravniki in Napečniki v tem okolju in sooblikujejo njegovo podobo. Zapisal bi, da je tu vedno gorela nekakšna lučka, sveča, ki ponudi občutek tople domačnosti – zanesljivo gori ob tebi.

Večina Perničanov, znancev in prijateljev iz drugih krajev, se je poslovila od človeka, ki je s svojim delom v precejšnji meri sooblikoval življenje v kraju tudi skozi najtežje čase grde zgodovine. Bil je edini daleč naokoli, ki se je za kmetovanje tudi izšolal na takratni Kmetijski šoli v Šentjurju pri Celju. Bil je eden prvih njenih absolventov, pa se s tem nikoli ni hvalil ali postavljaj, pač pa je delal in svetoval drugim po svojih najboljših močeh in znanju. Vse skupaj ni slučaj; izhajal je iz hiše, iz katere je že pred več kot dvesto leti odšla v meščansko šolo prva ženska in sploh prva iz teh krajev. Bila je pridna, prizadevna, kot so pač lahko bile ženske v njenem času, pa je vendarle potegnila za sabo še druge, tudi mladega Ruperta. »Ni dovolj, da veš, kako so delali in avžvali oče, treba je vedeti, si upati in znati še veliko več,« je včasih dejal med prijatelji. Predvsem pa je znal prisluhniti tankočutno in reagirati preudarno. Še posebej, če je šlo za uk, delo in usposabljanje otrok in vnukov za življenje, je bil prava govoreča knjiga. Čas, v katerem je živel, je imel drugačna merila. Prisilnega mobiliziranja, in koliko jih je bilo, so ga nekako postavili na stranski tir. Kar nekaj let je bil v tih lustraciji, pa je tudi tisti čas izrabil za kulturno delovanje. Se še kdo spominja njegovih nastopov na tistih preprostih deskah na starem šolskem podstrešju, se še spomnite dolgoletnega bobnarja pri Perniški kmečki godbi? Pogrešamo vztrajnega organizatorja! In znal je naučiti, pripraviti na nadaljevanje svojega dela sinove, hčere in vnuke; bil je torej tudi velik učitelj. Tisti, zanj značilen občutek za humor ..., poznal je pesem duše, ki se mu reče sproščen smeh. Več kot petdesetkrat je vodil »oseti – bil je camar«.

Skoraj nemogoče je prezreti njegov delež v organizaciji in v konkretnem delu, ko so Perničani trasirali smeri za elektrifikacijo območja, ko so z najbolj preprostimi napravami impregnirali drogove, jih postavljali in ko je leta 1967 tudi na vrhu pri šoli zasvetila luč in so zabrnili prvi elektromotorji. Bil je med malo skupino godbenikov, ki so »zašpilali« ob tako pomembnem dogodku. Podobno je bilo, ko so dobili cesto ali kakšno drugo pridobitev za kraj.

Poznali smo ga kot vztrajnega odbornika, skrbnega in strogega očeta, ki pa je vedel, da sta obstoj in prihodnost samo v znanju. Perničani in godbeniki ga bodo pogrešali, vendar je za nadaljevanje poskrbel, ko je bil za to čas.

Poslovili smo se. Ostaja pa tista lučka, tisti topli dom, ostajajo sledi, od človeka se samo začasno poslovimo – rečemo nasvidenje!

Kristl Valtl

* 1938
+ 2003

FRANC ŠPEGEL

V starosti petinšestdeset let nas je zapustil dragi mož, oče in dedek Franc Špegel iz Starega trga pri Slovenj Gradcu. Za sabo je pustil žalostna in potrta srca svojih najbližjih in vseh tistih, ki smo ga poznali.

Rodil se je 20. januarja leta 1938 kot prvi izmed osmih Špegelovih otrok. S starši, brati in sestrami je preživel revno otroštvo, saj je bilo za preproste ljudi v tistih časih le dela v izobilju. V osnovni šoli si je nabral prva znanja, nato se je zaposlil v Zadruzi Stari trg, kjer je s konji prevažal les in tudi druge stvari. Po dveh letih trdega dela je zadrugo zapustil in se zaposlil pri takratnem Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, kjer je najprej opravljal delo furmana. Ker je bil nadarjen in delaven, mu je takratna delovna organizacija omogočila tečaj za traktorista. Nekaj časa je s traktorjem vlačil les, potem pa podjetje potrebovalo buldožerista in Franc se je lotil tudi tega opravila. Veliko je gozdnih cest in vlak, katere je s strojem naredil prav on. Leta 1967 je opravil izpit za šoferja tovornjaka in začel voziti hlodovino za Transport in servise. Bil je eden prvih šoferjev, ki so vozili les po novo zgrajenih gozdnih cestah. Bil je izpostavljen nevarnostim teh cest, vendar nobena zima ni bila prehuda, nobena pot presturma, vsak hlod ali drevo je spravil na svoje mesto, težko prislužen denar pa je vlagal v obnovo domačije. V življenju mu je veliko pomagala žena Jožica, katero je zaprosil za roko leta 1961. V tej ljubezni sta se jima rodila dva sinova, Milan in Branko, ki sta ju vzgojila v pridna in poštena fanta.

Rad je imel svojo družino, srčno rad pa je imel svoje vnuke, ki jih je »carkljak« in kratkočasil. Franc pa ni bil samo dober družinski človek, rad je pomagal vsakomur, ki ga je prosil za pomoč, sosedom, prijateljem in znancem. Bil je skromen in pošten, hlastanje za materialnim bogastvom mu je bilo tuje; ni poznal sprenevedanj, laži in podobnih pregreh, poznal pa je vero in zaupanje v sočloveka, cenil je medsebojno pomoč med ljudmi in upal v boljši jutri.

Želja, da še postori to in ono, ga je spremljala vse življenje. Po invalidski upokojitvi so se začele težave z zdravjem. Pešal je. Bodrilo ga je upanje, sorodniki in prijatelji, saj se je rad pošalil pa tudi skril svoje težave, čeprav ga je bolezen izčrpavala.

Tudi on je moral poiskati pomoč v slovenjegraški bolnišnici. Kljub temu, da je imel vso oskrbo, je njegovo utrjeno srce enostavno obstalo.

Anton Ješovnik

ZAHVALA

Ob smrti dragega sina, moža, očeta, dedana in brata

FRANCA ŠPEGLA
iz Starega trga 229

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v trenutkih žalosti pomagali, nam stali ob strani in darovali sveče, cvetje in svete maše ter ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala gospodu župniku Gabrijelu Knezu za pogrebni obred, pevcem za zapete žalostinke, zastavonošem in govorniku Antonu Ješovniku za ganljivo izrečene besede slovesa.

SPOMIN

13. februarja mineva leto dni, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož in ati

JANEZ OGRIZ
iz Mislinje.

Hvala vsem, ki se ga spominjate, ki ob njegovem grobu stojite, prižigate svečke ali na gomilo položite rože.

Žena Marija, sin Tomaž in hčerka Helena z Igorjem

Žalujoci vsi njegovi.
V hladnem grobu mirno spiš,
bolečin ni več, ne trpiš.
Nihče ne ve, kako boli,
ko tebe več med nami ni;
pogrešajo te naše solzne oči.

* 1938
+ 2003

KRISTIJAN ŠUMAH

2. decembra 2003 smo izvedeli žalostno novico, da je v bolnišnici Topolšica, po več kot šestih letih boja za življenje, za posledicami hude in težke bolezni umrl naš priljubljeni Kristi Šumah, Pušnikov Kristi iz Podgore pri Kotljah. Vedeli smo za njegovo bolezen, vendar še nihče ni pričakoval konca.

Kristi je bil rojen 20. decembra leta 1938. Star enaintrideset let se je poročil z Mimiko, nevesto, ki si jo je poiskal v Radušah pri Slovenj Gradcu, od koder jo je pripeljal v Podgoro.

Mimika je v zakonu rodila hčerko Silvo in sina Slavka. Prevzela sta Pušnikovo posestvo. Vsa poslopja so bila stara, lesena in dotrajana, zato je bilo treba zgraditi nova.

Kristi se je zaposlil v Železarni na Ravnah, denar pa je vlagal v obnovo kmetije in gradnjo. Z Mimiko sta zgradila nov hlev in veliko lepo hišo.

Kristi je bil daleč naokrog poznan sadjar, specialist za cepljenje sadnih dreves. Kadar so ljudje potrebovali take usluge so rekli: »Nič hudega, bomo šli pa po Kristija; prišel bo in naredil, kar bo treba.«

Kristi je prišel, cepil je mlada sadna drevesa in precepil starejša. To delo ga je veselilo. Cepiči so se hitro prijeli, ozeleneli in radi rasli.

Bil je dober družinski oče in mož, dober sosed in prijatelj. Če si ga srečal, je imel zate vedno pripravljen prijazen nasmehek in lepo besedo: »Kako si kaj? Kako ti gre?« Ko so se pred šestimi leti začele hude zdravstvene težave, nikoli ni objokoval Ramega sebe ali našteval svojih težav.

Kristija smo imeli radi in smo ga spoštovali.

Pri Pušniku bo po Kristijevi smrti vzel »v roke vajeti« sin Slavko, ki je tam že zgradil veliko sodobno opremljeno avtomehanično delavnico

Kristijevi svojci se iskreno zahvaljujejo osebnemu zdravniku, patronažni sestri Berti, osebju zdravstvenega doma Ravne, zdravnikom in osebju internega oddelka bolnišnice Slovenj Gradec in Topolšica za pomoč, skrb in nego, ki so mu jo dajali med boleznijo, ko je bil pomoči najbolj potreben.

Rok Gorenšek

Srce je obstalo,
dih je zastal,
a spomin na vaju
bo vedno ostal.

SPOMIN

Ob izgubi našega dragega brata in strica

FRANCA ŠPEGO

iz Mislinje, Gozdarska cesta,

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, znancem in prijateljem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše.

Hvala vsem zdravnikom, sestram in strežnemu osebju internega oddelka slovenjegraške bolnišnice.

Hvala govorniku za poslovilne besede in gospodu župniku za pogrebni obred.

Žalujoči: bratje Ivan, Pavlek, Jožek in Tone, sestre Marija in Ančka z družinami.

Lepo zahvalo za spremstvo na zadnji poti naše drage tete

TEREZIJE KAVČIČ

iz Mislinje, Gozdarska cesta,

in za darovane vence, cvetje, sveče in za svete maše izrekamo vsem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti.

Hvala govorniku, gospodu župniku za pogrebni obred ter Pogrebni službi Jerneja Zaveršnika.

Žalujoči: nečakinja Jožefa z možem Ivanom in nečak Mirko.

* 1967
+ 1994

»V naša srca si se vpisal,
čas iz njih te ne bo izbrisal.
In čeprav spokojno spiš,
z nami kakor, prej živiš.«

SPOMIN

PETRU ČASU, KOTALOVEMU SINU

z Vrh

Tako, kot ječi drevo, ki ga strašen vihar izruje s korenino, takšna teža trpljenja pritiska na srce matere, ki ji je usoda prerano iztrgala iz naročja otroka.

V mesecu januarju mineva deseto bridko leto, ko si nas še v cvetu mladosti za vedno zapustil.

Na tvojem grobu bo zopet zagorela svečka, katere ogenj v spomin nate večno plameni v naših srcih.

Tvoja ljubeča mama,
Ter bratje in sestre z družinami.
Hvala vsem, ki z lepo mislijo nanj postojite ob njegovem grabu in se ga spomnite.

Nevenka Kotnik

Je čas, ki da in vzame.
Je čas, ki celi rane.
Blaži bolečine
in ohrani vse spomine.

SPOMIN

21. januarja mineva četrto leto žalosti, odkar je za vedno odšel od nas dragi mož in oče

FRANC JAVORNIK

z Brd.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki se ga še spominjajo in obiskujejo njegov grob, mu poklanjajo cvetje in prižigajo sveče v spomin.

Za njim žalujejo: žena Marija, sin Stanko in Milka ter ostali sorodniki.

ZA RAZVEDRILO - NAGRADNA KRIŽANKA

				SESTAVIL JOŽE URBANCL	DOMAČIN V NOVI ZELANDIJI	ARHAI- ČNOST	VELEMESTO V BRAZLIJI	JUDOVSKA DRŽAVA	PREBIV. BOSNE	ONKOLOG OKR.	ITALJANSKA RTV
				ŠTAJERSKA METROPOLA							
				DRŽAVA V ZDA							
				KOŽNA LUKNJA							
	PROSTOR KJER BIVAMO	VISOK HRIB				ANTON AŠKERC				IZNAJDI- TELJICA	SODEL. OKUPATOR
		REPORTER				KREPAK MOŠKI					
SKORIŠ OKR.					SEZNAM IMEN						
SVETOZAR KRAJŠE					DEL NOGE						
AVTO MOTO DRUŠTVO				LOŠČILO	ANTON ŽNIDARŠIČ			KRAJ NA PRIMORSKEM			
					PISATELJICA PEROCI			DEL ROKAVICE			
NEON			PLAKAT						VOLT AMPER		
			ELEKTRO INDUSTRIJA						OBROK DOLGA		
IGRALEC RYAN						PLANINA NA BALKANU					
VTIKANJE						ITALIJANSKI POLITIK JULIO					
ENAKA VOKALA				MITOLOŠKO BITJE ALF	EGIP BOG SONCA	VRTEČI DEL MOTORJA					
						REKA SKOZI INNSBRUCK					
NOVI TEDNIK			ARISTOTEL				LJUBEZEN DR. ŽIVAGA				
			DELAV. ENOTNOST				JEDRSKA ELEKTRARNA				
TIROLSKI NAČIN PETJA									KILO NEWTON		
PREBIVALEC EREVANA									ARABSKI ŽREBEC		

REŠITEV JE GESLO, KI IZHAJA IZ SLIKE. TO JE NAŠE NARAVNO BOGASTVO. ZA NJEGOVO OHRANITEV SI ŠE POSEBEJ PRIZADEVAJO NAŠI GOZDARJI! Jože Urbanc

LUBADARJI IN LASTNIKI GOZDOV – P O Z O R

GORAZD MLINŠEK,
univ.dipl.inž.gozdarstva,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Dolgo sušno obdobje, močna semenitev smreke ter po vetru, žledu in snegu poškodovano drevje so v lanskem letu pripomogli k številni namnožitvi smrekovih podlubnikov. Na žariščih smo evidentirali v vseh gozdovih (zasebni, državni) OE Slovenj Gradec več kot 19.000 m³ po lubadarjih uničenih smrekovih dreves. Večji del lubadarjev so lastniki gozdov in drugi izvajalci del v gozdu (GG Slovenj Gradec, samostojni podjetniki) uspeli posekati in spraviti iz gozda. Toda bitke s podlubniki ni konec, čaka nas še pestro »lubadarsko« leto.

Kljub temu da podlubniki »spijo« oz. prezimujejo v debelih delih debla, koreninah in v zemlji, gozdarji in lastniki gozdov ne smemo spati. Že v februarju, če nam bo zima to dopuščala, ali pa v marcu preglejmo sestoje – tako bomo pravočasno odkrili morebitna lanska žarišča in morebitne po vetru in snegu poškodovane sestoje, da jih bo možno še pravočasno pred prvim rojenjem (nalletom) velikega in malega smrekovega lubadarja posekati in izdelati. O odkritih žariščih takoj pokličite vašega revirnega gozdarja, da se pogovorita o takojšnjem poseku in nadaljnjih ukrepih. Gozdarji javne gozdarske službe bomo poleg nege gozdov posvetili veliko pozornost tudi zatiranju podlubnikov. O življenju podlubnikov in preventivno varstvenih ukrepih pa bomo namenili kakšno stran tudi v Viharniku.

Bodimo budni, da nas podlubniki ne bodo presenetili in prehiteli!

PODLUBNIKI - LUBADARJI

VOJKO PLAZNIK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije

Podlubnik – lubadar je majhen hrošček, ki napada oslabiljena drevesa. Če se preveč namnoži, pa napade tudi zdrava drevesa. Posledica velikega napada na drevo je smrt napadenega drevesa in hiperprodukcija novega zaroda. V napadenem drevesu, ki ima 1 m³ lesa, se lahko razvije več kot 500 000 (petsto tisoč) novih osebkov lubadarja, ki napadajo naprej. Vsaka drevesna vrsta in vsak del drevesa ima svoje lubadarje.

Življenjski prostor podlubnikov – lubadarjev je med lesom in lubjem, kjer vrta rove in s tem prekinejo pretok snovi v drevesih.

Podlubniki ali lubadarji se razvijajo v štirih razvojnih stopnjah:

- jajčece je belkasto, ovalno ali okroglo. Ena samica podlubnika – lubadarja odloži povprečno do 100 jajčec (vsaka vrsta podlubnikov ima svojo plodnost oz. odloži določeno število jajčec – orjaški smrekov ličar (*Dendroctonus micans* – Kugelann) odloži do 300 jajčec). V naslednjo razvojno stopnjo se razvije v 9 do 15 dneh;

- ličinka je podolgovata, brez nog, mehka, svetla, le glava je močnejše obarvana. Ličinke dolbejo rove, ki se z njeno rastjo večajo. Razvoj te stopnje traja od 14 do 28 dni;

- buba je kratka, čokata in mlečno bela. V bubi se izoblikuje hrošček, ki je na začetku svetlo rjav. Razvoj te stopnje se konča v 10 do 20 dneh;

- hrošč je rjave do temno rjave barve, velik od 0,5 do 12 mm (večina hroščev je velika do 4 mm). Spolno dozori v nekaj dneh. Spolno zrel hrošč poišče ustrezno drevo in začne s svojim partnerjem ali partnerji vrtati rove, kamor samice odlagajo jajčeca za nov zarod – novo generacijo.

Razvoj podlubnikov – lubadarjev od odlaganja jajčeca, preko ličinke, bube in hrošča, ki je spolno zrel, imenujemo rod ali generacijo. Razvoj ene generacije traja najmanj 38 dni v zelo ugodnih razmerah. V manj ugodnih razmerah pa traja razvoj luba-

darjev tja do 73 dni. Suhi, topli, soparni dnevi skrajšujejo ta čas. V enem samem letu imamo lahko tudi tri do štiri generacije lubadarjev.

Za svoj razvoj rabijo podlubniki – lubadarji oslabiljena drevesa. Med oslabiljena drevesa sodijo drevesa, ki so podrti s koreninami vred (posledica vetroloma); ki imajo odlomljene vrhove (posledica snegoloma); ki so poškodovana zaradi žleda; ki so poškodovana zaradi pozebe; ki so oslabiljena zaradi dolgotrajne poletne suše, zaradi spomladanske suše, zaradi poškodb po sečnji, zaradi poškodb spravila, zaradi poškodb po toči, zaradi poškodb strele, zaradi poškodb po plazovih – snežnih in zemeljskih; drevesa, oslabiljena zaradi obilnega obroda semena, ... K razvoju podlubnikov – lubadarjev znatno pripomorejo tudi ostanki vej, razmetani po gozdu, neobeljeni panji, celi vrhači, puščeni kar tako, pozabljeni sortimenti, ...

Razvoj lubadarja, ki je žuželka, je nedvomno odvisen od zunanje temperature. Podlubnik – lubadar je aktiven in njegov razvoj od jajčeca preko ličinke, bube do odraslega hrošča se nadaljuje v temperaturnih mejah od + 5 °C pa do + 40 °C, kar imenujemo aktivna zona. Vitalna zona pa je v temperaturnem pasu od – 10 °C do + 50 °C.

Tudi najbolj mrzla zima ne pokonča podlubnikov – lubadarjev. Prezimujejo v vseh štirih prejšnjih razvojnih stopnjah – jajčece, ličinka, buba, hrošč, in to v steli, zemlji, v drevesih pod lubjem.

Podlubniki – lubadarji so v gozdu stalno prisotni. Prava nadloga postanejo, ko se preveč namnožijo, ker lahko uničijo velike komplekse gozdov.

So škodljivci, ki živijo v enoženstvu (monogamno), pa tudi v večženstvu (poligamno). Pri večženstvu ima en samček povprečno do 12 samic. Poznan je primer, da ima en samček tudi do 60 samic. Nekateri so specializirani na eno samo drevesno vrsto, ki jo napadejo, drugi spet na različne vrste grmovja, dreves, ... Ogrožajo iglavce in tudi listavce.

Pomembno je, da vemo, kako

spoznamo napad podlubnikov – lubadarjev!

Prvi znaki napada so vhodne odprtine na lubju debla, korenničnika, vrhača ali vej, ki pa so dobro vidne samo na gladkem lubju, drugače pa so skrite pod njegovimi luskami. Istočasno se pojavi črvina – to je temno rjav ali bel prah, ki se nabira na skorji, pajčevinu, lišajih, mahovih, zlasti pa na korenčniku. Pri iglavcih se nabirajo ob vhodnih odprtinah kapljice smole, ki se včasih cedijo po deblu in se po določenem času strdijo in postanejo belkaste. Nekje na sredini razvoja podlubnikov – lubadarjev se barva krošnje spremeni in je pri spomladanskem napadu zelenkasto siva, rumenkasto rjava ali rdečkasta, odvisno od gostote naselitve lubadarjev, podnebnih razmer, zlasti pa od oskrbe drevesa z vodo, lubje pa od debla odstopi šele po odpadu iglic; dočim se pri poletnem napadu značilni znaki napada pokažejo relativno pozno, navadno šele preko zime, ko začne po odmrznitvah in obiskih žoln lubje odstopati od debla, krošnja pa ostane preko zime zelena, le na spomlad nekoliko posivi in takrat odpadejo tudi iglice. Tudi žolne nas z dolgimi rafali opozarjajo na svoj obred na napadenem drevesu. Na koncu, ko lubje odstopi in odpadejo iglice, je napadeno drevo mrtvo.

Gospodarski pomen podlubnikov – lubadarjev je velik. Les, ki so ga napadli, izgubi na kvaliteto, v njem se pojavita plavina in siva. Drevesa propadejo prezgodaj, kar pomeni zmanjšan finančni učinek ter prezgodnja obnova gozda.

Vsako drevesno vrsto napadajo podlubniki – lubadarji, ki so zanje specializirani. Na področju ZGS OE Slovenj Gradec je delež iglavcev v lesni zalogi 86,2 %, pri čemer so udeleženi: smreka s 70,6 %, bor s 7,4 %, jelka s 4,2 % in macesen s 4,0 %. Različni avtorji navajajo za posamezne drevesne vrste različno število pomembnih in manj pomembnih vrst podlubnikov – lubadarjev. V literaturi je:

a) na smreki omenjenih 8 vrst podlubnikov – lubadarjev po Slanderu, 13 vrst podlubnikov – lubadarjev po Vajdi in 19 vrst

podlubnikov – lubadarjev po Kovačeviću;

b) na jelki omenjenih 7 vrst podlubnikov – lubadarjev po Vajdi in 12 vrst podlubnikov – lubadarjev po Kovačeviću;

c) na boru omenjenih 12 vrst podlubnikov – lubadarjev po Vajdi in 27 vrst podlubnikov – lubadarjev po Kovačeviću.

Veliko število podlubnikov – lubadarjev, ki jih omenjam, nam zastavlja vprašanje: Kje vse te vrste živijo?

Vsaka vrsta lubadarja napada samo določene dele drevesa: korenine, debelolubne dele drevesa, veje, tankolubne dele drevesa.

Eno vrste podlubnikov – lubadarjev nastopajo v prvih bojnih linijah – torej so primarni škodljivci, dočim so nekatere vrste izključno v drugih bojnih linijah in jih imenujemo sekundarni škodljivci. Eno drevo napade navadno več vrst podlubnikov.

V letu 1992 je bila dolgotrajna suša, visoke temperature, visoka zračna vlaga (sopara) in bilo je semensko leto (izreden obrod smrekovega in jelovega semena), kar je pogojevalo ugodne pogoje za razmnožitev lubadarjev.

Podobni pogoji so bili v letu 2003. Že v zimi 2002/03 pa sta se zgodila še vetrolom in snegolom, ki sta podrla in poškodovala, v pasu od Partizanke (Male Kope) do Ribniške koče v nadmorski višini nad 1300 m, okrog 25 500 m³ lesne mase. Pogoji za razvoj lubadarjev so bili v letu 2003 izjemno ugodni.

Izračunajmo, kako hitro se lahko teoretično razmnožuje lubadar v idealnih pogojih in z navedenimi predpostavkami:

A.) Ki živi v enoženstvu, torej en samec in ena samica pri predpostavki, da samica odloži 100 jajčec, iz katerih se razvije polovica samcev in polovica samic.

	Število osebkov	Število samcev	Število samic	Min št. dni	Min št. dni sk.	Čas - koledar	Max št. dni	Max št. dni sk.	Čas - koledar
Starši	2	1	1			15. maj			15. maj
Prva generacija	100	50	50	38	38	23. junij	73	73	28. julij
Druga generacija	5000	2500	2500	38	76	31. julij	73	146	9. okt
Tretja generacija	250000	125000	125000	38	114	7. sept.	73	219	21. dec
Četrta generacija	12500000	6250000	6250000	38	152	15. okt			

B.) Ki živi v večženstvu, torej en samec in tri samice pri predpostavki, da ena samica odloži 100 jajčec, iz katerih se razvije ena četrtina samcev in tri četrtine samic.

	Število osebkov	Število samcev	Število samic	Min št. dni	Min št. dni sk.	Čas - koledar	Max št. dni	Max št. dni sk.	Čas - koledar
Starši	4	1	3			15. maj			15. maj
Prva generacija	300	75	225	38	38	23. junij	73	73	28. julij
Druga generacija	22500	5625	16875	38	76	31. julij	73	146	9. okt
Tretja generacija	1687500	421875	1265625	38	114	7. sept.	73	219	21. dec
Četrta generacija	126562500	31640625	94921875	38	152	15. okt			

C.) Ki živi v večženstvu, torej en samec in šest samic pri predpostavki, da ena samica odloži 100 jajčec, iz katerih se razvije ena sedmina samcev in šest sedmin samic.

	Število osebkov	Število samcev	Število samic	Min št. dni	Min št. dni sk.	Čas - koledar	Max št. dni	Max št. dni sk.	Čas - koledar
Starši	7	1	6			15. maj			15. maj
Prva generacija	600	150	450	38	38	23. junij	73	73	28. julij
Druga generacija	45000	11250	33750	38	76	31. julij	73	146	9. okt
Tretja generacija	3375000	843750	2531250	38	114	7. sept.	73	219	21. dec
Četrta generacija	253125000	63281250	189843750	38	152	15. okt			

Iz navedenega vidimo, da je razvoj lubadarja teoretično zelo hiter. Brez zatiranja lubadarjev bi lahko v idealnih pogojih en samec in ena samica, ki odloži 100 jajčec 15. maja, imela v jesenskem času po koncu četrte generacije (15. oktobra) že kar 12 500 000 potomcev, ki prezimijo in napadejo spomladi. V primerih teoretičnega izračuna pri večženstvu, npr. en samec in šest samic, ki vsaka odloži po 100 jajčec 15. maja, bi imeli v jesenskem času po koncu četrte generacije (15. oktobra) že kar 253 125 000 potomcev, ki lahko prezimijo in napadejo spomladi.

Brez zatiranja lubadarjev bi lahko v slabih pogojih za razvoj lubadarjev en samec in ena samica, ki odloži 100 jajčec 15. maja, imela v jesenskem času po koncu druge generacije (9. oktober) že kar 5 000 potomcev, ki prezimijo in napadejo spomladi. V primerih teoretičnega izračuna pri večženstvu, npr. en samec in šest samic, ki vsaka odloži po 100 jajce 15. maja, bi imeli v jesenskem času po koncu druge generacije (9. oktobra) že kar 45 000 potomcev, ki lahko prezimijo in napadejo spomladi.

Ne pozabite na podatek, da se v enem samem napadenem drevesu, ki ima 1 m³ lesa, lahko razvije več kot 500 000 (petsto tisoč) novih osebkov, kar predstavlja eno generacijo, ki napade naprej.

Teoretični izračuni so grozljivi. Zavedati se moramo, da se z lubadarjem ne smemo šaliti. Vsako naše napačno ravnanje pri delu v gozdu, kakor tudi vse poškodbe, nastale zaradi ujm, bo lubadar izkoristil, da se bo lahko namnožil v taki količini, da nam bo ogrozil gozd.

Ko imamo svoj gozd poln lubadarja, je klicanje na pomoč brezupen posel, saj je gozdar z vsem svojim strokovnim znanjem le človek, ki ga v tem primeru pokličemo kot gasilca, ki naj pogasi pogorišče.

Podlubnika – lubadarja moramo vseskozi držati na vajetih. Za uresničitev tega pa moramo upoštevati zatiralne ukrepe, ki se jih ne da enkrat upoštevati, drugič pa ne.

Številčnost podlubnikov je priporočljivo kontrolirati vsako leto v iglastih gozdovih. Obvezno moramo kontrolirati številčnost podlubnikov – lubadarjev v obolelih, obraščenih, po ujmah in imisijah prizadetih gozdovih, ob pogoriščih, na sečiščih preteklega leta in v letu, ki sledi hudim sušnim poletjem, in sicer na celotnem področju iglastih gozdov.

Vsak lastnik ali upravnik gozda mora posebno pozorno opazovati gozd, ki je bil poškodovan po snegu (snegolom), vetru (vetrolom), in ki je podvržen stalnim imisijam. V takšnih gozdovih je potrebno v zimskem času (november – marec) pregledati sestoje iglavcev vsak mesec enkrat. Gozdove, ki niso bili poškodovani na ta ali oni način pa vsaj enkrat. Najbolje je, da to storimo proti koncu zime (februar). Posebno pozorno pregledamo okolice starih žarišč in tople (južne, jugozahodne, zahodne, jugovzhodne) robove gozdov. V poletnem času (april – oktober) je potrebno pregledovati ogrožene gozdove iglavcev najmanj enkrat mesečno, ožja območja, kjer so bile pozimi sekane lubadarke, pa vsaj dvakrat mesečno.

Več o konkretnih zatiralnih ukrepih podlubnikov – lubadarjev pa drugič.

Za tvoj gozd gre!

Literatura:

- Androić, m., Gavrilović, D., Grujić, D., Harapin, M., Jodal, I., Kuševska, M., Luteršek, D., Mihajlović, L., Mikloš, I., Opalički, K., Popo, A., Sidor, C., Spaić, I., Serafimovski, A., Tomić, D., Vasić, K., Glavaš, M., Goković, N., Grujoskas, M., Hočevar, S., Karadžić, D., Lazarev, V., Marinković, P., Papazov, V., Peno, M., Šmit, S., Usčuplić, M., Savić, I., Živojinović, D.: Priručnik izveštajne i dijagnostičko prognozne službe zaštite šuma, Savez inženjera i tehničara šumarstva i industrije za preradu drveta Jugoslavije, Beograd 1981, 336 s.
- Kovačević, Ž., Primijenjena entomologija, Sveučilište u Zagrebu, Šumski šetnici – III. Knjiga, Poljoprivredni nakladni zavod, Zagreb 1956, 533 s.
- Šlander, J., Zatiranje lubadarjev, Gozdarska knjižnica, Ministarstvo za gozdarstvo LRS, Ljubljana 1951, 60 s.
- Titovšek, J., Podlubniki Slovenije: obvladovanje podlubnikov, Zveza društev inženjerjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije Ljubljana 1988, 128 s.
- Vajda, Z., Nauka o zaštiti šuma, Školska knjiga Zagreb, Zagreb 1974, 482 s.
- Živojinović, S., Vasić, K., Spaić, I., Zaštita četinarara, I deo, Zaštita od štetnih insekata, II deo, Zaštita od divljači i sitnih glodara, Jugoslovenski savetodavni centar za poljoprivredu i šumarstvo, Beograd 1962, 192 s.

PODLUBNIKI - LUBADARJI

Tekst in foto VOJKO PLAZNIK

1. Larvalni rovi podlubnikov - lubadarjev
(*Pityogenes chalcographus* /Linné/
- šestrozobi smrekovi lubadar)
2. Črvina na smreki
3. Lubadarka v gozdu - porjavele iglice se močno
osipavajo
4. Žarišče podlubnikov - lubadarjev
5. Odpadlo lubje na lubadarki - hrošči so že odleteli

Dragica Pučko s Simonom
Uredništvo Viharnika
jima želi
vso srečo.

SIMON - PRVI ZAJOKAL NA KOROŠKEM

Na novega leta dan je v slovenjegraški bolnišnici nekaj minut pred enajsto uro dopoldan prijoval na svet prvi rojenec na Koroškem v letu 2004, Simon. Mamo Dragico Pučko iz Tribeja pri Dravogradu je porod nekoliko presenetil; namesto, da bi rodila 16. januarja, kot so napovedali, je bil porod na novega leta dan. Sinec Simon je ob porodu tehtal 3050 gramov, dolg pa je bil 48 cm. Z rojstvom Simona se je družina Pučkovih povečala na štiri člane, mamica Dragica, ki je zaposlena v slovenjegraškem Preventu pa si želi kar največ zdravja v družini.

Srečni mamici in očku iskrene čestitke. V letu 2003 so na slovenjegraškem porodniškem oddelku zabeležili 881 porodov, v letu 2002 pa 903, to pomeni 22 porodov manj kot leta 2002.

Tekst in foto Franc Jurač

KOLEDNIKI PRI ŽUPANU

Ob letošnjem prazniku Svetih treh kraljev so po obujanju starih običajev hodili od hiše do hiše prepevat koledniki, ki so s seboj prinašali tudi čestitke in lepe želje za leto 2004. Koledniki starotrske pevske skupine Zvon so prišli prepevat tudi županu Mestne občine Slovenj Gradec Matjažu Zanoškarku, s seboj pa so prinesli tudi lepe novoletne želje s prošnjo, da le-te prenese tudi vsem občanom. Koledniki iz Starega trga so poleg družin v svoji okolici obiskali še stanovalce doma starostnikov na Prevaljah, denar, ki so ga zbrali, pa bodo podarili družini Pungartnik iz Šmiklavža pri Slovenj Gradcu, kjer imajo štiri majhne otroke.

Tekst in foto Franc Jurač

SKRB ZA PTICE
V MRZLIH ZIMSKIH DNEH

Le kaj je lepšega v zimskem času kot skrb za ptice. Dajati jim hrano in jih pri tem opazovati. Te neznosti si v teh mrzlih dneh vsak zaželi.

Tudi Ivan Polenik iz Razborce si je v letošnji zimi zadal posebno skrb za ptice. Naredil je veliko število prav posebnih krmilnic zanje. Naredil je veliko število prav posebnih krmilnic zanje. Stebla, ki vodijo do ptičje krmilnice, je okrasil z drevesnimi gobami. Za to, da jih je našel, je skupaj z Nado porabil kar veliko časa. Prav tako pa je bilo potrebnega veliko napora pri iskanju pravilno oblikovanega stebela in pri delu s samimi ptičjimi krmilnicami.

Tekst in foto Milena Tretjak

BLAGOSLOV KONJ V DOVŽAH
Foto Milena Tretjak